

DIDACTIVE

Innovatie in VET: ontwikkelen van
digitale en agency competenties

Werkpakket 2

Onderzoeksrapport

Co-funded by
the European Union

DIDACTIVE

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Begripsverduidelijking van 'agency' binnen de EU	4
Theorie over 'agency': Verschillende denkrichtingen	4
Verwante begrippen: Overlappen en afbakeningen	4
Vertalingen en nationale interpretaties van de term 'agency'	5
Relatie met EU-kaders LifeComp en DigComp	10
LifeComp: Het Europees kader voor persoonlijke, sociale en leercompetenties	10
DigComp: Digitaal competentiekader voor burgers	11
DIDACTIVE's definitie van de term 'agency'	12
Goede praktijken en methodes voor het ontwikkelen van 'agency'	15
Conclusie	18
Bijlagen	19
Bijlage 1: Bureauonderzoek per projectpartner	19
Bijlage 2: Goede praktijken per projectpartner	84

DIDACTIVE

Inleiding

In de snel veranderende onderwijswereld van vandaag is het ontwikkelen van agency competenties essentieel geworden om leerlingen in staat te stellen zelf de regie te nemen over hun leerproces en loopbaan. Het EU-project DIDACTIVE richt zich op het versterken van deze vaardigheden bij volwassen deelnemers in het beroepsonderwijs (VET) met een laag opleidingsniveau, zodat zij hun leertrajecten en professionele toekomst actief kunnen vormgeven.

Het doel van dit Onderzoeksrapport is het verkennen van hoe het begrip agency wordt vertaald, geïnterpreteerd en toegepast in verschillende landen en academische contexten. De zes projectpartners uit Frankrijk, Oostenrijk, Italië, Kroatië, Griekenland en Nederland leverden hun perspectieven en praktijkvoorbeelden, wat heeft geleid tot een gezamenlijke werkdefinitie van agency voor het project.

Daarnaast zijn in elke partnerregio goede praktijkvoorbeelden verzameld die de basis vormen voor het DIDACTIVE-competentiekader. De nadruk ligt op hoe onderwijs volwassen leerlingen met beperkte schoolervaring kan versterken met vaardigheden die essentieel zijn voor de moderne arbeidsmarkt.

Begripsverduidelijking van 'agency' in de EU

Om de vertaling, definitie en culturele toepassing van de term 'agency' in verschillende nationale en academische contexten te onderzoeken, hebben alle partners in hun land een deskresearch uitgevoerd. Het doel was om tot een gemeenschappelijke werkdefinitie te komen als basis voor de ontwikkeling van een opleidingsprogramma voor volwassen VET-leerlingen met een laag opleidingsniveau.

Theorie over Agency: Verschillende Denkrichtingen

Het concept agency (handelingsvermogen) wordt veel besproken binnen de sociale wetenschappen, filosofie en het onderwijs. Binnen verschillende theoretische kaders wordt agency begrepen als het vermogen van een individu om autonoom te handelen en keuzes te maken binnen een sociale, institutionele of structurele context.

- Sociologische perspectieven: Agency wordt vaak tegenover structuur geplaatst. Waar structurele theorieën de nadruk leggen op beperkingen die worden opgelegd door sociale systemen, benadrukken denkers als Anthony Giddens (Structuratietheorie) en Pierre Bourdieu (Habitus) juist het vermogen van individuen om binnen deze structuren te navigeren en ze te beïnvloeden.
- Psychologische perspectieven: Agency wordt geassocieerd met zelfeffectiviteit (self-efficacy, Bandura) en persoonlijke empowerment, met de nadruk op motivatie en besluitvormingsvermogen van het individu.
- Onderwijsperspectieven: Agency wordt gezien als het vermogen om eigenaar te zijn van het eigen leerproces. Benaderingen zoals competentiegericht leren leggen hierbij de nadruk op de ontwikkeling van autonome, zelfgestuurde lerenden.
- Economische en beleidsmatige perspectieven: Agency wordt in verband gebracht met het versterken van de positie op de arbeidsmarkt, het maken van keuzes in loopbaanontwikkeling, en sociaal beleid dat actief burgerschap bevordert.

Gerelateerde Begrippen: Overlap en Afbakening

Verschillende begrippen staan in nauw verband met agency (handelingsvermogen); ze overlappen deels, maar hebben elk hun eigen nuance:

DIDACTIVE

- Empowerment: Verwijst naar processen die individuen in staat stellen om controle over hun leven te krijgen en zelfstandig keuzes te maken.
- Veerkracht (resilience): Benadrukt het vermogen om te herstellen en zich aan te passen bij tegenslag, en ondersteunt agency door het versterken van zelfvertrouwen en besluitvorming.
- Capacitering (capacitation): Richt zich op het ontwikkelen van vaardigheden om effectief te handelen, vaak binnen educatieve of beroepsgerichte contexten.
- Zelfeffectiviteit (self-efficacy): Draait om het geloof in het eigen vermogen om doelen te bereiken; dit vormt een basis van agency binnen diverse disciplines.
- Autonomie: Een kerncomponent van agency, verwijst naar het vermogen van een individu om zelfstandig te handelen.

Hoewel deze termen met elkaar verbonden zijn, blijft agency een uniek begrip omdat het zowel besluitvorming als handelen omvat binnen persoonlijke en sociale contexten.

Vertalingen en nationale interpretaties van de term 'agency'

De term 'agency' kent niet altijd een directe vertaling in alle Europese talen. De volgende interpretaties laten zien hoe 'agency' wordt begrepen en toegepast in verschillende EU-landen:

Frankrijk

Er is geen directe vertaling van 'agency' in het Frans; het wordt vaak geassocieerd met agentivité, een term die vooral door Canadese (Québécoise) onderzoekers wordt gebruikt. Andere gerelateerde termen zijn empowerment, capaciteit om te handelen, en pouvoir d'agir (macht om te handelen).

Verschillende sociologische stromingen beïnvloeden de definitie:

- Sociologie van dominantie: agency als weerstand tegen machtsstructuren.
- Sociologie van organisaties: agency als besluitvorming binnen gestructureerde rollen.
- Sociologie van sociaal handelen: geïnspireerd door Weber, met nadruk op intentioneel, betekenisvol handelen.
- Klinische sociologie: focust op persoonlijke empowerment en zelfbeschikking.

DIDACTIVE

Toepassingen:

- ESAT-programma's ondersteunen mensen met een beperking in het ontwikkelen van agency via werkgelegenheid.
- Lokale voedselprojecten bevorderen collectieve empowerment.

Voorgestelde definitie:

Agency is het vermogen van een individu om doelgericht en autonoom te handelen en invloed uit te oefenen op zichzelf, zijn levensomstandigheden en de omgeving. De handelende persoon is een actieve actor in zijn leven.

Italië

In Italië is er geen algemeen geaccepteerde vertaling; soms worden *agentività* of *capacitazioni* gebruikt (beïnvloed door de Capability Approach van Amartya Sen en Martha Nussbaum).

Toepassingsgebieden:

- Sociaal beleid, arbeidsmarktbeleid en onderwijs (vooral leraren- en beroepsopleiding).

Drie belangrijke domeinen:

1. Sociaal beleid: gebaseerd op Sen's capabilities, met nadruk op het leiden van een betekenisvol leven.
2. Actieve arbeidsmarktbeleid: van passieve steun naar het trainen van mensen om beslissingen te nemen over werk.
3. Onderwijs: leraren moeten hun eigen agency ontwikkelen om dit ook bij leerlingen te stimuleren.

Voorgestelde definitie:

Agency is een meta-competentie bestaande uit de volgende vaardigheden:

- Herkennen van eigen behoeften
- Strategieën bepalen (besluitvorming)
- Inschatten van contextuele hulpbronnen (zelforiëntatie)
- Inzetten van beschikbare middelen
- Mobiliseren van persoonlijke middelen richting een doel
- Inzicht hebben in mogelijkheden en beperkingen om invloed uit te oefenen op de (sociale/culturele) context

Kroatië

De Kroatische benadering van agency focust op het versterken van het vermogen van individuen om beslissingen te nemen en controle over hun leven te krijgen – aangeduid als *Ključne životne sposobnosti* (Kernlevensvaardigheden). Een directe vertaling voor agency bestaat niet.

DIDACTIVE

Belangrijke domeinen:

- Onderwijs: competentiegericht curriculum voor besluitvorming en aanpassingsvermogen.
- Werk: nadruk op autonomie en zelfmotivatie.
- Beleid: strategieën die agency inzetten voor het bestrijden van werkloosheid.

Voorgestelde definitie:

Het vermogen om actief controle over je leven te nemen, bewuste keuzes te maken en effectief invloed uit te oefenen op de omgeving. Vaardigheden zoals besluitvorming, zelfmotivatie, probleemoplossend vermogen en veerkracht maken hier deel van uit.

Griekenland

Er is geen directe Griekse vertaling voor agency; het woord wordt vaak als leenwoord gebruikt. De Life Skills Collaborative definieert agency als "het vermogen om bewuste en geïnformeerde beslissingen te nemen, autonoom te handelen en door sociale structuren te navigeren".

Agency kent in Griekenland een filosofische traditie sinds de oudheid (Odyssee, Socrates, Plato, Aristoteles, Epicurus en de Stoa), met nadruk op doeltreffendheid, optimisme en verbeelding.

Toepassingen: hervormingen in onderwijs, beroepsopleidingen, en sociale empowerment.

Definitie in relatie tot leren:

- Bewuste en geïnformeerde beslissingen kunnen nemen.
- Zelfbewustzijn, zelfeffectiviteit, zelfregulatie en aanpassingsvermogen.
- Nauw verbonden met autonomie en empowerment, vooral voor kansarme groepen.

Voorgestelde definitie:

Agency binnen DEI (Diversiteit, Gelijkheid en Inclusie) verwijst naar het vermogen van een individu om onafhankelijk te handelen en keuzes te maken die het eigen leven en de omgeving beïnvloeden. Het omvat zelfvertegenwoordiging, besluitvorming en controle nemen over de eigen situatie. Binnen organisaties en gemeenschappen stelt agency mensen in staat om hun stem te laten horen, toegang tot middelen te krijgen en deel te nemen aan besluitvorming.

DIDACTIVE

Nederland

In Nederland wordt agency meestal vertaald met handelingsvermogen of zelfbeschikking. Andere veelgebruikte termen zijn empowerment, autonomie, participatie, zelforganisatie en eigenaarschap.

De theorie en praktijk van agency-ontwikkeling in Nederland bestrijken onder meer:

In the Netherlands, the concept of agency is explored in disciplines such as:

- Sociologie en sociale wetenschappen: focus op hoe individuen leren handelen binnen maatschappelijke structuren.
- Psychologie en onderwijs: gekoppeld aan persoonlijke ontwikkeling, zelfeffectiviteit en actief leren.
- Bestuur en beleid: nadruk op burgerparticipatie en beleidsbeïnvloeding, met aandacht voor zelfredzaamheid als beleidsprincipe.

Psychology and Education:

- Agency is tied to personal development, self-efficacy (*zelfeffectiviteit*), and empowerment (*empowerment*).
- In education, it aligns with *actief leren* (active learning) and *leerautonomie* (learning autonomy).

Governance and Policy Studies:

- Agency in governance, particularly *burgerparticipatie* (citizen participation), emphasizes enabling individuals and communities to influence policies.
- Decentralization trends have encouraged *zelfredzaamheid* (self-reliance) as a key principle in Dutch policy.

Voorgestelde definitie:

We stellen voor om te spreken van agency competenties in plaats van alleen agency.

Agency competentie is het vermogen van een individu om de eigen kennis effectief toe te passen om taken uit te voeren, juiste beslissingen te nemen en doelen te bereiken binnen de eigen verantwoordelijkheid.

Oostenrijk

Er bestaat geen directe Duitse vertaling voor agency. Gerelateerde termen zijn Handlungsfähigkeit (handelingsbekwaamheid), Handlungsmacht (macht tot handelen) en Handlungskompetenz (competentie om te handelen).

DIDACTIVE

Multidisciplinaire toepassingen:

- Recht: juridische bekwaamheid om besluiten te nemen.
- Psychologie: basisvaardigheid om eigen levensomstandigheden vorm te geven.
- Geneeskunde: cognitieve of fysieke mogelijkheid tot handelen.
- Sociologie: onafhankelijkheid in besluitvorming.

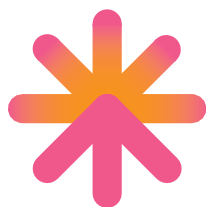
Flinke focus op onderwijs en empowerment:

- Competentiegericht leren en levenslang leren bevorderen zelfstandigheid.
- Kritische benadering: agency wordt soms gezien als te veel economisch gedreven.

Voorgestelde definitie:

Agency is een psychologisch concept dat vier activiteiten omvat:

1. *Vooruitdenken: doelen stellen, plannen maken.*
2. *Implementatie: eerste stappen zetten en volharden.*
3. *Zelfmanagement: omgaan met stress en gezondheid behouden.*
4. *Leren en aanpassen: voortgang bewaken en bijsturen.*
5. *Relatie met EU-kaders LifeComp en DigComp*
6. *Om tot een goed onderbouwde, competentiegerichte definitie van handelingsbekwaamheid (agency) te komen, hebben de partners in het DIDACTIVE-project bestaande en breed erkende competentiekaders in overweging genomen. De definitie van 'Agency Competence' binnen DIDACTIVE is gebaseerd op twee belangrijke Europese kaders: het Europees competentiekader voor persoonlijke, sociale en leren-leren competenties (LifeComp) en het Digitaal Competentiekader voor Burgers (DigComp). Deze kaders bieden een solide theoretisch en praktisch fundament.*
7. *Door deze kaders te integreren, zorgt het Agency Competence Framework voor een brede en samenhangende benadering die persoonlijke handelingsbekwaamheid afstemt op de eisen van een steeds meer digitale samenleving.*
8. *LifeComp: Het Europees competentiekader voor persoonlijke, sociale en leren-leren competenties*
9. *LifeComp beschrijft de sleutelcompetenties die individuen nodig hebben voor een leven lang leren, met de nadruk op persoonlijke en sociale ontwikkeling, kritisch denken en zelfregulering. Het kader focust op drie onderling verbonden competentiegebieden: Persoonlijk, Sociaal en Leren-leren.*

DIDACTIVE

Digitaal Competentiekader voor Burgers (DigComp)

DigComp beschrijft de essentiële digitale vaardigheden die burgers nodig hebben om zich zelfverzekerd in digitale omgevingen te bewegen. De focus ligt op informatievaardigheden, communicatie, het creëren van digitale inhoud, veiligheid en probleemoplossing. Het kader biedt een gestructureerde aanpak voor het ontwikkelen van digitale bekwaamheid, waarbij gebruikers leren om digitale inhoud kritisch te beoordelen, technologie in te zetten voor samenwerking en aandacht te hebben voor digitaal welzijn.

Dit kader dient als basis voor het ontwerpen van educatieve en professionele ontwikkelingscursussen die individuen voorbereiden op succes in een steeds digitaal wordende wereld.

LifeComp: Het Europees Referentiekader voor de Persoonlijke, Sociale en Leren-Leren Sleutelcompetentie

LifeComp definieert de sleutelcompetenties die individuen nodig hebben voor een leven lang leren, met de nadruk op persoonlijke en sociale ontwikkeling, kritisch denken en zelfregulering. Het kader legt de nadruk op drie onderling verbonden competentiegebieden: Persoonlijk, Sociaal en Leren-Leren.

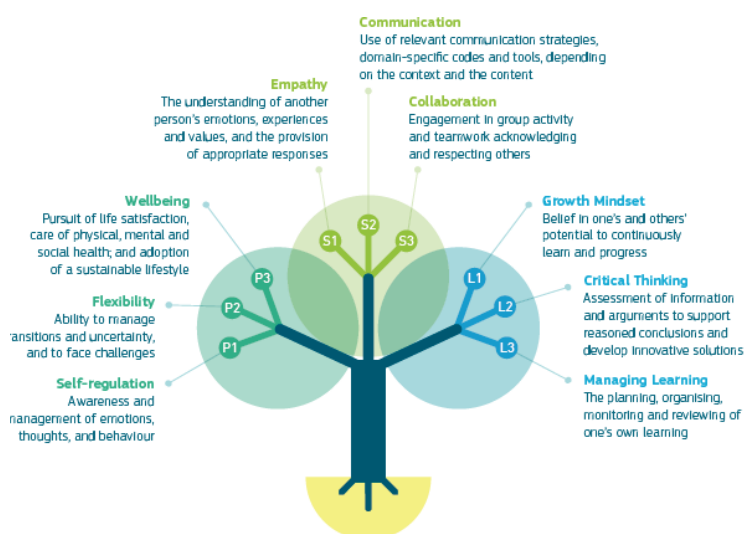

FIGURE 5. LIFEComp AT A GLANCE

DIDACTIVE

Digitaal Competentiekader voor Burgers (DigComp)

DigComp beschrijft essentiële digitale competenties die burgers in staat stellen om vol vertrouwen deel te nemen aan digitale omgevingen. De nadruk ligt op informatievaardigheid, communicatie, het creëren van digitale inhoud, veiligheid en probleemoplossend vermogen. Het biedt een gestructureerde aanpak voor digitale vaardigheid, waarmee gebruikers digitale inhoud kritisch kunnen beoordelen, technologie kunnen gebruiken voor samenwerking en hun digitaal welzijn kunnen waarborgen.

Bron: OEAD <https://oead.at/en/expertise/digcomp-zuordnung/kompetenzmodell>

Dit kader vormt de basis voor het ontwerpen van educatieve en professionele ontwikkelingsprogramma's die individuen voorbereiden op succes in een steeds verder gedigitaliseerde wereld.

DIDACTIVE

Werkdefinitie van DIDACTIVE:

Op basis van een synthese van de onderzoeksresultaten stelt DIDACTIVE de volgende werkdefinitie voor:

Agency is het vermogen van een individu om doelgericht en autonoom te handelen, waarbij men invloed uitoefent op zijn of haar leefsituatie en omgeving.

De 'agent' (het handelende individu) is een actieve deelnemer in het vormgeven van de eigen ontwikkeling, het nemen van beslissingen en het omgaan met beperkingen.

Deze definitie is in overeenstemming met zowel theoretische als toegepaste perspectieven in verschillende EU-landen, en is breed inzetbaar binnen beroepsonderwijs (VET) en persoonlijke en professionele ontwikkelingscontexten.

Om duidelijkheid te scheppen over de context waarin 'agency' wordt gebruikt, is afgesproken de term 'Agency Competence' te hanteren in het project. Deze werkdefinitie houdt rekening met de verschillende nationale, juridische, filosofische, psychologische, medische, sociologische en educatieve tradities en contexten waarin het begrip wordt toegepast.

Volgens de Life Skills Collaborative (LSC):

Agency is het vermogen om weloverwogen en doelbewuste beslissingen te nemen over ons eigen leven en autonoom te handelen, zelfs bij tegenstand. Het omvat het vermogen om ons functioneren en de loop van gebeurtenissen te beïnvloeden en verschil te maken in relaties, beslissingen of maatschappelijke aannames en beperkingen. Agency omvat ook het stellen van doelen die aansluiten bij persoonlijke waarden, interesses en verlangens, en het werken aan die doelen met gebruik van interne en externe hulpbronnen, terwijl men omgaat met bestaande machtsstructuren.

Daarnaast verwijst Agency naar het gevoel van controle of vertrouwen in ons eigen vermogen om succesvol te zijn in specifieke situaties. Het biedt autonomie en empowerment, vooral voor jongeren, kwetsbare en historisch benadeelde groepen.

DIDACTIVE

Een persoon met agency kan:

- Zijn of haar gedachten en gevoelens openlijk uiten.
- Actief deelnemen aan beslissingen over zichzelf, ook als die afwijken van maatschappelijke verwachtingen.
- Voor zichzelf opkomen en vasthouden aan eigen keuzes.
- Omgaan met veranderende omstandigheden.
- Doelen stellen in lijn met eigen waarden, interesses en verlangens.
- Zelfverzekerd en efficiënt toewerken naar die doelen door beschikbare middelen te gebruiken en te coördineren.
- Actief bijdragen aan verandering, zowel persoonlijk als in de omgeving.
- Strategieën gebruiken om op te komen tegen onrecht in de samenleving.

Gerelateerde Life Skills zijn onder andere:

Zelfbewustzijn, Zelfvertrouwen, Zelfeffectiviteit, Onderhandelen, Communicatie, Besluitvorming, Sociale bewustwording, Vindingrijkheid, Initiatief, Participatie, Verantwoordelijkheid en Risicobereidheid.

Om de ontwikkeling van een gedegen trainingsprogramma voor volwassen VET-leerlingen met een laag opleidingsniveau mogelijk te maken en alle relevante elementen van agency-competenties mee te nemen, zijn de volgende competenties en subcompetenties gedefinieerd:

Verbeeldingskracht & Toekomstgerichtheid (LifeComp L1, L2, DigComp 1.1, 1.2, 2.3)

- Het analyseren van de huidige situatie en het herkennen van behoeften ("Dit heb ik nodig")
- Vooruitdenken en een toekomstvisie ontwikkelen ("Hier wil ik naartoe groeien")
- Gemotiveerd en vastberaden zijn om een uitdaging aan te gaan ("Ik kan het en ik wil het")
- Gegevens verzamelen in de digitale wereld en deze gebruiken voor eigen doeleinden

Mobilisatie & Actie (LifeComp S2, S3, DigComp 2.1, 2.4)

- Bewust zijn van eigen en contextuele hulpbronnen en deze op passende wijze gebruiken
- Beslissingen nemen, doelen stellen en een actieplan opstellen ("Dit zijn de concrete stappen die ik ga nemen")
- Samenwerken met anderen en om hulp vragen
- Vereiste taken uitvoeren en plannen uitvoeren
- Interacteren en samenwerken via digitale technologieën

DIDACTIVE

Zelfregulering & Veerkracht (LifeComp P1, P2, P3)

- To deal with emotions and stress
- To know your strengths and limitations
- To maintain good health
- To persist towards achievement

Leren leren & Aanpassingsvermogen (LifeComp L3, S1)

- Voortgang monitoren
- Plannen herzien
- De effecten van acties op de omgeving overwegen
- Passende aanpassingen maken

DIDACTIVE

Goede praktijkvoorbeelden en methoden voor de ontwikkeling van agency-competenties

Na het uitvoeren van een literatuuronderzoek naar de verschillende vertalingen, definities en culturele toepassingen van de term 'agency' in diverse nationale en academische contexten, hebben de projectpartners van DIDACTIVE een tweede onderzoek uitgevoerd om goede praktijkvoorbeelden te identificeren voor het trainen en bevorderen van agency-competentie in de deelnemende landen en in de Europese Unie als geheel.

Het onderzoek richt zich primair op C-VET (beroepsonderwijs voor volwassenen), maar ook goede voorbeelden uit I-VET (initieel beroepsonderwijs), arbeidsmarktprogramma's of volwasseneneducatie kunnen relevant zijn. Binnen het project wordt gezocht naar innovatieve en effectieve face-to-face trainingen, online leerformats, trainingsmethodologieën en -aanpakken, tools, leer- of opleidingsmaterialen of andere vormen van goede praktijkvoorbeelden. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan het identificeren van geschikte online methoden voor het ontwikkelen van agency-competenties.

De volgende sectie geeft een overzicht van goede praktijkvoorbeelden op het gebied van agency-ontwikkeling die zijn geïdentificeerd in de zes Europese partnerlanden. Deze voorbeelden laten een breed scala aan innovatieve benaderingen, methodologieën en trainingsprogramma's zien die de ontwikkeling van agency-competentie ondersteunen in diverse onderwijs-, professionele en sociale contexten.

Frankrijk

• The Hologram (Cap Ulysse)

- Een persoonlijkheidsprofiel-instrument waarmee trainers beter inzicht krijgen in het profiel van hun cursisten en passende lesmethoden en -middelen kunnen kiezen.
- Ondersteunt zelfbewustzijn en de ontwikkeling van agency door individuen te laten

DIDACTIVE

AI Vera (Cap Ulysse)

- Een AI-gestuurde factchecktool die gebruikt kan worden in groepsdiscussies over nepnieuws.
- De tool is beschikbaar in het Frans en Engels en eenvoudig te downloaden op een smartphone.
- Versterkt samenwerking, mondelinge uitdrukingsvaardigheid, zelfvertrouwen en kritisch denken – essentiële elementen van agency-competentie.

Italy

PROMETHEUS (ENAIP)

- Provides training resources for developing 12 soft skills that partially align with sub-competencies of agency.
- Encourages self-regulation, goal-setting, and resilience in professional and personal development.

VIC: Validating Integration Competences of Refugees (ENAIP)

- A structured approach to describing, identifying, training, and validating soft skills related to the integration of competences that are partially aligned with agency competence.
- Aims to empower refugees with self-determination, decision-making abilities, and adaptability.

Kroatië

VET_GPS – Guiding Tools for Professional Skills Development in VET (POU Varazdin)

- Een gestructureerde methodologie en trainingsmateriaal gericht op het versterken van agency-competentie bij leerlingen met een lage opleidingsachtergrond.
- Ondersteunt vaardigheden op het gebied van doelen stellen, probleemoplossing en besluitvorming.

2B – DIGITAL (POU Varazdin)

- Richt zich op digitale inclusie en het gebruik van innovatieve online trainingsmethoden om agency-competentie te verbeteren.
- Stimuleert lerenden om eigenaarschap te nemen over hun leerproces en levenslang te blijven leren.

Griekenland

Equality, Diversity, Inclusion: For Improving the Quality of Management Education, Training, and Professions (EDIFY EDU) (HOU)

DIDACTIVE

- Een MOOC en specialisatiecursus met 40 modules over gelijkheid, diversiteit en inclusie (EDI), afgestemd op de LifeComp- en DigComp-kaders.
- Biedt een gestructureerde aanpak voor het ontwerpen van blended leertrajecten, lesmateriaal en toetsing.

Neet prevention in Educational systems through positive Future vision Enhancing Learning and teacher Education (NEFELE) (HOU)

- Een trainingsinitiatief voor aanstaande leerkrachten in het voortgezet onderwijs om leerlingen te helpen loopbaanpaden te ontwikkelen en een positieve toekomstvisie te creëren.
- Voorkomt NEET-situaties door hoop, aanpassingsvermogen en toekomstgericht denken te bevorderen.
- Bevat een MOOC met vijf modules en Open Educational Resources (OER's) in meerdere talen. Inclusief de NEFELE BOX – een toolkit met een Tangible User Interface om studenten te helpen hun toekomst te visualiseren en vorm te geven.

Nederland

DI – Gedifferentieerd Instructie (Pressure Line)

- Een onderwijsbenadering die de betrokkenheid, autonomie en agency-competentie van leerlingen versterkt.
- Ondersteunt gepersonaliseerd leren en adaptieve onderwijsmethoden.

Practoraten (Docenten–Onderzoekers) (Pressure Line)

- Integreert onderzoek in het dagelijks lesgeven om dynamisch en effectief onderwijs te bevorderen.
- Stimuleert docenten om onderzoeksmethoden toe te passen, waardoor nieuwsgierigheidsgedreven leren en professionele ontwikkeling worden versterkt.

Oostenrijk

Therapy-Tools on Self-Esteem (die Berater)

- Biedt praktische oefeningen en technieken om zelfbewustzijn, zelfvertrouwen en agency-competentie te versterken.
- Kan worden aangepast aan DIDACTIVE-lesmateriaal ter versterking van zelfbepaling en loopbaanvaardigheden.

The Big Six – 6 stappen naar meer zelfverzekerdheid (die Berater)

- Een gestructureerde cursus die agency bevordert door zelfreflectie, vertrouwen en besluitvaardigheid te versterken.
- Helpt individuen assertiever te worden en zelfstandig professionele doelen na te streven.

DIDACTIVE

Conclusie

Het literatuuronderzoek dat is uitgevoerd in het kader van het EU-project DIDACTIVE heeft waardevolle inzichten opgeleverd in bestaande goede praktijken binnen de partnerlanden. Door succesvolle benaderingen te identificeren die de ontwikkeling van agency-competenties bij volwassen VET-leerlingen met een laag opleidingsniveau bevorderen, heeft dit onderzoek een stevige basis gelegd voor de volgende fase van het project. De bevindingen onderstrepen het belang van gestructureerde ondersteuningssystemen, leerlinggerichte methodieken en de integratie van digitale hulpmiddelen om educatieve betrokkenheid en zelfeffectiviteit te vergroten.

Een belangrijk inzicht uit het onderzoek is dat het begrip agency in de meeste partnerlanden geen directe vertaling kent. In plaats daarvan wordt het geassocieerd met begrippen als empowerment, zelfregulering en actieve participatie in leren en werk. Dit benadrukt de noodzaak om agency-competenties te contextualiseren binnen de specifieke culturele en educatieve omgevingen van elk land, terwijl er toch gewerkt wordt met een gedeeld kader voor de ontwikkeling ervan.

Op basis van de resultaten van dit literatuuronderzoek zal de volgende stap de ontwikkeling zijn van een competentiekader voor agency-competenties. Dit kader zal dienen als leidraad voor opleiders en onderwijsinstellingen, zodat volwassen lerenden gerichte ondersteuning krijgen bij het ontwikkelen van hun autonomie, besluitvaardigheid en probleemoplossend vermogen.

DIDACTIVE

Bijlagen

Bijlage 1: Deskresearch per projectpartner Deskresearch van Cap Ulysse (Frankrijk)

Partner	Cap Ulysse
---------	------------

Definities en onderzoeksliteratuur over agentschap of gerelateerde termen

Bron 1	De rol van agency bij leren
Volledige bronvermelding	Chuter, C. (2020, January 20). The role of agency in learning. The Education hub. Retrieved November 14, 2024, from https://theeducationhub.org.nz/agency/
Link	https://theeducationhub.org.nz/agency/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Dit document presenteert de definitie van agency met een directe link naar leren. Agency is het "vermogen om waardevolle doelen en gewenste resultaten te identificeren en deze doelen en resultaten proactief, doelgericht en effectief na te streven." Zelfeffectiviteit, zelfbewustzijn, zelfregulatie en individuele variatie zijn kernelementen die de leerling kunnen begeleiden in zijn of haar ontwikkeling en die de leraar ook kunnen helpen om zijn of haar methoden beter af te stemmen op leerlingen met leerproblemen. Agency in het leerproces vergroot de kans op academisch succes en is een essentieel element voor levenslang leren. Deze tekst presenteert een tool gebaseerd op een reeks vragen die leraren kunnen gebruiken om de agency van hun leerlingen te meten.
Relevante beschrijving(en)	"Het vermogen om waardevolle doelen en gewenste resultaten te identificeren en die doelen en resultaten proactief, doelgericht en effectief na te streven."

DIDACTIVE

	Er zijn 3 belangrijke componenten: • Het identificeren van iemands waarden en prioriteiten • Het geloof in eigen kunnen • Het vermogen om je inspanningen doelbewust op specifieke doelen te richten
Bron 2 Volledige bronvermelding Link Korte beschrijving (max. 10 regels) Relevante beschrijving(en)	Naar een psychologie van menselijke agency Bandura, A. (2006). Toward a Psychology of Human Agency. Perspectives on Psychological Science, 1(2), 164–180. https://doi.org/10.1111/j.1745-6916.2006.00011.x http://wexler.free.fr/library/files/bandura%20(2006)%20towards%20a%20psychology%20of%20human%20agency.pdf Dit wetenschappelijke artikel van Albert Bandura presenteert de agentische theorie van menselijke ontwikkeling. Deze stelt dat het menselijk vermogen om symbolen te gebruiken cruciaal is om de wereld te beheersen en te veranderen, en niet beperkt wordt door de omstandigheden. Mensen vormen hun eigen levensomstandigheden en ontwikkeling en zijn niet slechts een product van de omgeving. Deze tekst wijst ook op de verschillende vormen van agency (individueel, proxy en collectief) en de impact van agency op verschillende levensgebieden. Menselijk handelen houdt verband met het feit dat mensen de mogelijkheid hebben om hun eigen functionerende levensomstandigheden te beïnvloeden. Ze dragen bij aan en zijn actieve onderdelen van hun levensomstandigheden, en zijn er geen producten van. Deze definitie omvat de volgende kernkenmerken: – Intentionaliteit: Mensen vormen intenties die actieplannen en strategieën omvatten om deze te realiseren.

DIDACTIVE

	- Vooruitdenken: Mensen stellen zichzelf doelen en anticiperen op de waarschijnlijke uitkomsten van toekomstige acties om hun inspanningen te sturen en te motiveren. - Zelfreactiviteit: Het vermogen om een intentie voor uitvoering te ontwikkelen en de juiste handelwijzen in praktijk te brengen terwijl ze hun motivatie en uitvoering reguleren. - Zelfreflectie: Mensen zijn zelfonderzoekers van hun eigen functioneren. Mensen reflecteren op hun zelfeffectiviteit terwijl ze nadenken over hun acties, doelen en motivaties en de nodige aanpassingen doorvoeren om je inspanningen doelbewust op specifieke doelen te richten
Bron 3	Agency voor leren: intentie, motivatie, zelfredzaamheid en zelfregulatie
Volledige bronvermelding	Code, J. (2020). Agency for Learning: Intention, Motivation, Self-Efficacy and Self-Regulation. <i>Frontiers in Education</i> , 5. https://doi.org/10.3389/feduc.2020.00019
Link	https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2020.00019/full
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Code bouwt voort op het concept van agency, een specifiek leerconcept van agency, Agency for Learning (AFL). Dit concept omschrijft agency als een opkomende vaardigheid die de interactie bemiddelt tussen persoonlijke, gedragsmatige en omgevingsfactoren in de context van leren. Dit benadrukt het vermogen van studenten om hun eigen leerprocessen doelbewust te reguleren, te controleren en te beïnvloeden door intentionaliteit, vooruitziendheid, zelfregulatie en zelfeffectiviteit te benadrukken. Code zet dit onderzoek voort door de methoden en resultaten van de meting van de AFL van studenten te presenteren.

DIDACTIVE

Relevante beschrijving(en)	Agency for Learning (AFL) – Theoretisch kader dat het concept agency specifiek toepast op het leerproces. Het definieert agency als een bemiddelend vermogen dat leerlingen helpt om te interacteren met persoonlijke, gedrags- en omgevingsfactoren om hun leerproces te reguleren. Agency in AFL is dynamisch en contextafhankelijk, omdat het leerlingen in staat stelt persoonlijke en collectieve doelen te bereiken, waarbij inzichten uit de sociaal-cognitieve theorie, sociaal-culturele perspectieven en het ontwikkelingskader worden geïntegreerd.
Bron 4	Inzicht in agency in de sociologie
Volledige bronvermelding	Edwards (2024, February 4). Understanding Agency in Sociology. Easy Sociology. Retrieved November 18, 2024, from https://easysociology.com/general-sociology/understanding-agency-in-sociology/
Link	https://easysociology.com/general-sociology/understanding-agency-in-sociology/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Edwards presenteert de plaats van agency in een sociologische context, onderzoekt de betekenis ervan en hoe het samengaat met structurele identiteit en sociale beperkingen. De auteur presenteert een belangrijk debat tussen agency (het vermogen van individuen om onafhankelijk te handelen en keuzes te maken, als een actief onderdeel van de samenleving, die weerstand kan bieden aan de kracht van structurele krachten) versus structuur (normen en instellingen buiten het individu die zijn keuzes beperken). Edwards beschrijft hoe agency verschillend wordt bekeken in sociologische theorieën. Sommige geven prioriteit aan de rol van structuur bij het bepalen van menselijk gedrag, andere benadrukken het vermogen van individuen om hun eigen leven en samenleving vorm te geven, door weerstand te bieden aan de beperkingen van de structuren.

DIDACTIVE

Relevante beschrijving(en)	In sociologisch opzicht is agency het vermogen om te handelen en keuzes te maken, die tot op zekere hoogte onafhankelijk zijn van de beperkingen die sociale structuren opleggen. In sociologisch opzicht omvat agency de volgende kernelementen: • Intentionaliteit: Agency omvat doelgerichte handelingen, waarbij individuen doelen stellen en stappen ondernemen om deze te bereiken. • Autonomie: Agency impliceert een mate van onafhankelijkheid van externe krachten, waardoor individuen kunnen handelen op manieren die niet volledig worden gecontroleerd door sociale structuren. • Reflexiviteit: Agency omvat zelfbewustzijn, waarbij individuen reflecteren op hun handelingen, aanpassingen maken en de bredere impact van hun keuzes begrijpen. • Macht en weerstand: Agency omvat vaak het uitoefenen van macht en soms het verzet tegen dominante structuren of verwachtingen.
-----------------------------------	--

Bron 5	
Volledige bronvermelding	Vorhölter, Julia. 2024. "Agency". In The Open Encyclopedia of Anthropology, edited by Rachel Cantave. Online: http://doi.org/10.29164/24agency
Link	https://www.anthroencyclopedia.com/entry/agency
Korte beschrijving (max. 10 regels)	De auteur onderzoekt het concept van agency en toont de evolutie en introductie ervan in de antropologie. Het concept is gerelateerd aan de studie van hoe mensen hun motivaties en doelen nastreven in specifieke contexten van dominantie (koloniaal, patriarchaal...). Agency wordt verschillend bekeken, afhankelijk van historische en culturele contexten die beïnvloed worden door de overtuigingen, sociale normen en machtsstructuren van de samenleving.

DIDACTIVE

Relevante beschrijving(en)	De term agency wordt in andere delen van de wereld ter discussie gesteld en kan verschillen van het westerse concept, dat de nadruk legt op de termen 'geduld' of 'passiviteit' als manieren om in de wereld te zijn. "Het concept wordt toegepast op gebieden zoals taal, verzet en niet-menselijke actoren, en onderzoekt de complexe interacties tussen intentie, actie en resultaten." Agency in de antropologie is het sociaal-cultureel vermogen tot handelen. Het concept helpt te begrijpen en analyseren "hoe mensen proberen hun leefwereld te beïnvloeden of te veranderen en hoe ze handelen binnen, of zelfs weerstand bieden aan, machtige structuren."
-----------------------------------	--

Vertaling van agency in uw taal. Indien niet beschikbaar, verstrek vertalingen van gerelateerde termen.

Agentivité (Quebec)

Er is geen officiële vertaling van de term agency in Frankrijk. Er zijn gerelateerde termen die betrekking hebben op of verband houden met het concept agency, zoals: empowerment, vermogen tot handelen, macht tot handelen, agency en geweten tot handelen.

Dit concept werd echter ook in de Franse woordenschat opgenomen door enkele Franstalige onderzoekers (voornamelijk uit Quebec) in de sociale wetenschappen en psychologie, die de term agentivité gebruikten en verspreiden.

In Frankrijk genereert de vertaling van deze term zowel pragmatische als conceptuele ambiguïteiten, omdat de aandacht vaak wordt gevestigd op het Franse woord "agent". Afhankelijk van de stroming in het denken varieert deze term echter en heeft hij verschillende wetenschappelijke betekenissen, afhankelijk van of hij wordt benaderd vanuit de sociologie van overheersing, de sociologie van organisaties, de sociologie van sociale actie of de klinische sociologie (Jézégou, 2022).

Jézégou (2022) conceptualiseert agentivité als het vermogen van individuen om agenten van hun bestaan te zijn. 'In de breedste zin verwijst agency naar het vermogen van mensen om intentioneel te handelen ten opzichte van zichzelf, anderen en hun omgeving.'

DIDACTIVE

Jézégou, A. (2022). Agentivité. Dans Jorro, A. (regie), Dictionnaire des concepts de la professionalisation. (2e druk, p. 41-44). De Boeck Supérieur.
<https://doi.org/10.3917/dbu.jorro.2022.01.0041>.

Theorie en praktijk van agency-ontwikkeling en gerelateerde termen in uw land

De theorie en praktijk van agency-ontwikkeling in Frankrijk variëren afhankelijk van de opvatting van de agent binnen verschillende sociologische kaders. Afhankelijk van de academische context evolueert het concept, waardoor er onduidelijkheden ontstaan in hoe we de betekenis van agency, of agentivité, interpreteren en definiëren.

Verschillende theoretische grondslagen conceptualiseren agency binnen de context van de Franse sociale wetenschappen. Deze grondslagen zijn geworteld in de sociologie van overheersing, de sociologie van organisaties, de sociologie van sociaal handelen en de klinische sociologie.

In de sociologie van overheersing wordt agentivité onderzocht door de wisselwerking tussen machtsverhoudingen en structurele ongelijkheden. Hierbij wordt het individu, of de "agent", begrepen als iemand die zich verzet tegen systemen van overheersing, zoals die aanwezig zijn in koloniale en patriarchale samenlevingen (Edwards, 2023).

In de sociologie van organisaties wordt agency geassocieerd met de rollen, verantwoordelijkheden en beslissingen van individuen die opereren binnen de regels van de samenleving waartoe ze behoren. Dit perspectief benadrukt hoe individuen invloed uitoefenen binnen organisatorische contexten (Mullaly, 2015).

In de context van de sociologie van sociaal handelen stelt deze visie, geïnspireerd door Weber, dat individuen doelbewust en betekenisvol handelen en hun acties plaatsen binnen het kader van de sociale wereld.

Ten slotte onderzoekt de klinische sociologie hoe individuen of groepen hun handelingsbekwaamheid kunnen herwinnen of versterken als reactie op sociale of psychologische uitdagingen. In dit kader wordt handelingsbekwaamheid gekoppeld aan empowerment, autonomie en het vermogen tot zelfbeschikking. Het is ook verbonden met het idee dat handelingsbekwaamheid de bevestiging van iemands verlangen vertegenwoordigt in relatie tot de verlangens van anderen (Widmer, 2010).

DIDACTIVE

Praktijken en acties met betrekking tot de term agency of agentivité

De term “agency” wordt in Frankrijk niet vaak gebruikt. Projecten en programma’s bevatten echter vaak de concepten van empowerment, ook wel pouvoir d’agir of puissance d’agir genoemd.

De Franse ESAT (Établissements et Services d’Aide par le Travail) zijn ondersteunende arbeidsbemiddelingsorganisaties en –diensten die zijn ontworpen om mensen met een beperking te ondersteunen. Deze organisaties bieden een combinatie van medische, sociale en educatieve ondersteuning door middel van training, gericht op het verbeteren van de sociaal-professionele vaardigheden van de deelnemers. Medewerkers worden opgeleid in beroepen die aansluiten bij hun interesses en ontvangen persoonlijke ondersteuning om hun individuele vaardigheden te ontwikkelen en sociale integratie te bevorderen.

Deze continue ondersteuning plaatst het individu centraal in de besluitvorming, waardoor zij verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun persoonlijke projecten. Door de pouvoir d’agir van het individu te bevorderen, werken ESAT-maatschappelijk werkers, trainers en stagiairs samen aan zowel sociale als professionele groei en ontwikkeling (ESAT, 2024). Een ander voorbeeld van de implementatie van développement du pouvoir d’agir (de ontwikkeling van de handelingsbekwaamheid) is het project Conserverie mobile et solidaire. Dit project, geïnitieerd door sociale centra in het dorp Romans, in samenwerking met de startup Conserverie mobile et solidaire, draagt bij aan duurzame, lokale voedselproductie en –consumptie. Het bestrijdt voedselverspilling en bevordert de sociale verbindingen tussen steden en dorpen.

Het initiatief maakt gebruik van een innovatief, aangepast voertuig dat zowel dienstdoet als verwerkingslaboratorium voor inblikken als keuken voor workshops en activiteiten. Dit bevordert actieve deelname van de gemeenschap (Maison de quartier des Romans, 2017).

Empowerment en de handelingsbekwaamheid staan centraal in de filosofie van het project. Dorpelingen zijn actieve deelnemers en spelen een cruciale rol in de besluitvorming en activiteiten, waardoor ze zowel hun eigen leven als hun omgeving beïnvloeden.

DIDACTIVE

Uw voorgestelde werkdefinitie van "agency"

Keuzevrijheid is het vermogen van een individu om te handelen (doelgericht en autonoom) en om zichzelf, zijn eigen levenssituatie en de omringende omgeving te beïnvloeden. De agent is een actieve acteur in zijn leven.

Aanvullende bronnen

Les établissements ou services d'aide par le travail (ESAT). (2014, 3 décembre). Travail-emploi.gouv.fr | Ministère du Travail et de L'Emploi. <https://travail-emploi.gouv.fr/les-etablissements-ou-services-daide-par-le-travail-esat>

Maisons de quartier. (2017). Conserverie mobile et solidaire – Maisons de Quartiers de Romans. <http://www.maisonsdequartier.fr/actions/projets/122-conserverie-mobile-et-solidaire>

Mullaly (2015) Exercising agency : What is agency? <https://markmullaly.com/2015/03/13/exercising-agency-what-is-agency/>

Sociology, E. (2024). Understanding Agency in Sociology. Easy Sociology. <https://easysociology.com/general-sociology/understanding-agency-in-sociology/#h-how-sociological-theories-view-agency>

Wikimedia. (2023). Structure et agentivité. https://fr.wikipedia.org/wiki/Structure_et_agentivit%C3%A9

Widmer, É. D. (2010). « Qui est je ? » ou la difficile construction de soi dans l'hypermodernité. SociologieS. <https://doi.org/10.4000/sociologies.3364>

DIDACTIVE

Deskresearch van EnAIP PIEMONTE ETS (Italië) Definities en onderzoeksliteratuur over agency of gerelateerde termen

Bron 1	Report
Volledige bronvermelding	Whitten D. (2020) Het verkennen van de levenslange leercapaciteit van volwassenen door de integratie van leeragentschap, taal, geletterdheid en rekenen
Link	https://ako.ac.nz/about-us/ako-aotea-roa-news/project-update-exploring-and-developing-adults-lifelong-learning-capacity-through-the-integration-of-agency-literacy-and-numeracy
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Sommige studies behandelen de kwestie van agency door zich te richten op het agency van de leerling en dit te plaatsen in het perspectief van levenslang leren. Met het doel innovatie in school-/opleidingssystemen te bevorderen, richten deze bijdragen zich op de constructie van contexten die de ontwikkeling van agency in het leerproces kunnen bevorderen. De aanname van deze studies is dat als agency wordt ervaren en ontwikkeld binnen een leercontext, het zich vervolgens ook in andere levenscontexten kan ontwikkelen. Dit rapport definieert menselijk handelen (Bandura, 2006; Hempel-Jorgensen, 2015) als het resultaat van menselijk bewustzijn dat in staat is toekomstige situaties te visualiseren en vervolgens handelingswijzen te construeren, evalueren en aanpassen om de gewenste resultaten te bereiken. Er worden vier prioriteiten geïdentificeerd: 1. intentionaliteit (ervoor kiezen om te handelen) 2. vooruitziendheid (een gewenste toekomst visualiseren en plannen) 3. zelfreactiviteit (het proces managen) 4. zelfreflectie (reflecteren en indien nodig veranderingen aanbrengen).

DIDACTIVE

Relevante definitie(s)	Agency is het vermogen van individuen om keuzes te maken om te handelen (intentionaliteit), een gewenste toekomst te visualiseren en te plannen (vooruitziendheid), zelfreactiviteit toe te passen bij het managen van het proces en zelfreflectieprocessen te activeren (reflecteren en indien nodig veranderingen aanbrengen).
Bron 2	Artikel
Volledige bronvermelding	• Ellenani P., Morselli D. (2020) Verso un programma di ricerca sull'agency in accordo al capability approach – Giornale Italiano della Ricerca Educativa – Italian Journal of Educational Research XIII – 24 – 2020 © Pensa MultiMedia Editore srl • Ellenani P., Morselli D. (2021) Lo studio dell'agency secondo il Capability Approach nei paradigmi d'indagine qualitativa – Formazione & Insegnamento XIX – 1 – 2021 © Pensa MultiMedia Editore
Link	https://ojs.pensamultimedia.it/index.php/sird/article/download/3991/3609/14997 https://ojs.pensamultimedia.it/index.php/siref/article/download/4636/4024/17112
Korte beschrijving (max. 10 regels)	De artikelen behandelen de kwestie van agency in onderwijs-/opleidingscontexten volgens de Capability Studies-benadering. Door bestaande literatuur te analyseren, benadrukken de auteurs enkele belangrijke elementen: – agency-competentie wordt, volgens een sociaal-ecologische benadering, gedefinieerd als de vrijheid om te handelen om een gewaardeerde status te verwerven (Sen 2010). – agency wordt beïnvloed door zowel individuele capaciteiten (persoonlijke en materiële goederen en capaciteiten) als collectieve/gemeenschappelijke capaciteiten (het hebben van een stem, organisatie, representatie en identiteit); het werven en ontwikkelen van agency vindt plaats in specifieke contexten; agency is (ook) een collectief/sociaal fenomeen.

DIDACTIVE

	- agency kan worden gerelateerd aan het perspectief van levenslang leren. Mensen zouden hun agency moeten uitoefenen bij het managen van hun carrière en levensloop, rekening houdend met de veranderende arbeidsomstandigheden van geglobaliseerde samenlevingen; mensen creëren subjectief betekenisvolle carrières, gaan om met werkovergangen en beheren pauzes van inactiviteit (Eteläpelto et al., 2013). Agency is een capaciteit die opzettelijk (en dus discretionair) wordt uitgeoefend in specifieke temporele en relationele contexten. - Tijdens trainingssessies kan agency zich op vijf manieren ontwikkelen: 1) weerstand bieden aan de interventiebegeleider of -aansturing; 2) nieuwe mogelijkheden of potenties van de activiteit uitleggen; 3) nieuwe configuraties of patronen van activiteit bedenken; 4) concrete acties ondernemen die gericht zijn op het veranderen van de activiteit; 5) consequente acties ondernemen om de activiteit te veranderen (Engeström 2011) - De leraar/trainer als "agentieve professional" is zelf een persoon die besluit actie te ondernemen om de (onderwijs)omgeving waarvan hij deel uitmaakt, vorm te geven in plaats van de dingen op zijn beloop te laten; de ontwikkeling van agency bij leraren is gekoppeld aan het gezamenlijk construeren van de omstandigheden die het ook mogelijk maken om deze bij leerlingen te verwerven (Sarojini 2014)
Relevante definitie(s)	• Agency is, vanuit het perspectief van levenslang leren, het vermogen om te handelen, begrepen als iemands vermogen om zijn of haar carrière en levensloop te beheren, om te gaan met werkovergangen en onderbrekingen van inactiviteit. • Het trainen van agency bij volwassenen kan niet los worden gezien van wat de leraar/trainer aan zichzelf en zijn agency doet (in termen van gedachten, gedrag, handelen en reflectieproces) en de co-constructie van contextuele omstandigheden die de verwerving ervan bij leerlingen mogelijk maken.

DIDACTIVE

Bron 3	Boek
Volledige bronvermelding	Giddens, A. (1984). The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration. Cambridge: Polity Press.
Link	np
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Giddens definieert agency in relatie tot zijn theorie over sociale structuur. Giddens definieert agency als het vermogen van individuen of groepen om bewust en intentioneel te handelen, beslissingen te nemen en de sociaal-culturele context waarin zij zich bevinden te beïnvloeden. Giddens wordt geprezen voor het feit dat hij agency niet beschouwt als "een ontologische overdracht van individuen", maar als wat naar voren komt in de relatie tussen agenten" (Santi, 2018) en vanuit een ecologisch perspectief (Emirbayer & Mische, 1998) moet worden bekeken "als een factor in het grotere systeem van relaties" (Aiello, 2018).
Relevante definitie(s)	Agency is het vermogen van individuen of groepen om bewust en doelbewust te handelen, beslissingen te nemen en de sociale/culturele context waarin zij zich bevinden, te beïnvloeden.

Bron 4	Artikel
Volledige bronvermelding	Evans, K. (2024). Putting knowledge and experience to work: the role of agency. IUSVEducation, Supplemento al n. 23, 54-68.
Link	https://www.iusveducation.it/putting-knowledge-and-experience-to-work-the-role-of-agency/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Agency kan worden gedefinieerd als een sociaal ingebed, actief en potentieel transformatief proces. De auteur introduceert het concept van "beperkte agency". Agency in het volwassen leven wordt uitgeoefend in uiteenlopende contexten (institutioneel,

DIDACTIVE

Relevante definitie(s)	werk, in het dagelijks leven) die worden gekenmerkt door specifieke relationele netwerken en sociale structuren die in de loop van de tijd veranderen. Het concept van "beperkte" agency erkent dat de invoeging van menselijke agenten in deze relaties en structuren de neiging tot handelen beperkt en uitbreidt, wat leidt tot nieuwe uitingen van agency. De uiting van "beperkte" agency vanuit een levensloopperspectief is een tijdelijk proces (Carré 2013). Beslissingen en handelingen in de contingenties van het huidige moment worden beïnvloed door gewoonten en ervaringen uit het verleden, net zoals mogelijke toekomstige reflexief kunnen worden herformuleerd en heroverwogen. In het werkende leven uiten volwassenen agency in de werkrollen die ze bereid zijn op zich te nemen, beperkt door wat hen ter beschikking staat en wat zij als mogelijk beschouwen. Agency kan ook worden "geconditioneerd" vanuit het perspectief van de processen die ten grondslag liggen aan handelen in dagelijkse werkpraktijken. Agency is een sociaal ingebed, actief en potentieel transformatief proces. De term 'beperkte' agency benadrukt het feit dat de ingebedheid van menselijke agenten in relaties en structuren de neiging tot handelen beperkt en uitbreidt, wat leidt tot nieuwe uitingen van agency.
Bron 5 Volledige bronvermelding Link	Artikel Giuseppa Cappuccio, Martina Albanese, Lucia Maniscalco, Il dialogo tra Capability Approach e la formazione delle competenze digitali in "EDUCATION SCIENCES AND SOCIETY" 2/2020, pp 395-409, DOI: 10.3280/ess2-2020oa9494 https://francoangeli.it/riviste/SchedaRivista.aspx?IDArticolo=67408&Tipo=Articolo&idRivista=191

DIDACTIVE

Korte beschrijving (max. 10 regels)

De Capability Approach leidt, vanwege zijn inherente kenmerken, tot diverse reflecties in het onderwijsveld. Vanuit dit perspectief wordt onderwijs gezien als een relationeel proces waarin ieder mens in staat wordt gesteld zijn of haar capaciteiten te ontwikkelen – gerelateerd aan de sfeer van doen en zijn – om keuzes te maken uit een reeks mogelijkheden die contexten en de maatschappij daartoe bevorderen. Het uiten van iemands vrijheid om te handelen en te ontwikkelen omvat niet alleen de constructie van persoonlijke, maar ook sociale ontwikkeling (Ellerani, 2013).

De auteurs benaderen, binnen dit conceptuele kader, de ontwikkeling van digitale vaardigheden vanuit het perspectief van digitaal onderwijs en benadrukken hoe het herzien van de "gebruikswijzen" van geletterdheid (Hoggart, 1957) in plaats van (digitale) geletterdheid als een doel op zich te beschouwen, een strategie is om dergelijke "gebruikswijzen" in dialoog te brengen met Sens (2005) capabilities approach.

In het perspectief van Capability studies wordt het welzijn van een land gemeten aan de hand van de gewenste normen die moeten worden bereikt; Op het gebied van digitale vaardigheden is de gewenste norm het bereiken van digitaal burgerschap. De norm wordt gemeten door functioneren, dat wil zeggen door het vermogen van mensen om te zijn, te doen en te participeren; kritische participatie, creatieve constructie en bewustzijn van de nieuwe gedigitaliseerde realiteit is het functioneren dat welzijn mogelijk maakt. Vanuit dit perspectief is training erop gericht mensen vrij en in staat te stellen om kritisch keuzes te maken tussen verschillende opties (Sen, 2000; Nussbaum, 2012). En met betrekking tot digitale vaardigheden is er geen digitale competentie als er geen ontwikkeling is van kritische en geïnformeerde keuzevaardigheden. Training voor digitaal burgerschap (opgevat als het geheel van rechten en plichten dat, dankzij diensten en tools, gericht is op het vereenvoudigen van de relatie tussen burg-

DIDACTIVE

Relevante definitie(s)	ers, bedrijven en de overheid door middel van digitale technologieën) moet daarom worden bedacht en ontworpen met dit doel voor ogen. Agency kan niet worden beschreven zonder rekening te houden met de digitale dimensie die door de verschillende contexten van het leven van mensen loopt. In de training om agency te ontwikkelen, is het daarom essentieel om de kwestie van digitaal burgerschap te betrekken. Het artikel suggereert de noodzaak om de "gebruikswijzen" van geletterdheid (Hoggart, 1957) te herzien in plaats van (digitale) geletterdheid als een doel op zich te beschouwen. Deze perspectiefverschuiving zorgt ervoor dat dergelijke "gebruikswijzen" in dialoog kunnen gaan met Sens' competentiebenadering (de vrijheid om te handelen om een gewaardeerde status te verwerven). Er is geen digitale competentie zonder de ontwikkeling van kritisch vermogen en bewuste keuze (digitaal burgerschap).
-------------------------------	---

DIDACTIVE

Vertaling van agency in uw taal. Indien niet beschikbaar, geef dan vertalingen van gerelateerde termen.

In de Italiaanse literatuur en praktijk wordt 'Agency' gebruikt. Andere, minder vaak gebruikte termen: AGENTIVITÀ e CAPACITAZIONI (deze laatste is vanuit analytisch oogpunt niet perfect vervangbaar).

Theorie en praktijk van agency-ontwikkeling en gerelateerde termen in uw land (maximaal 1-2 pagina's)

De agency – en de capabilities-benadering – vanuit een theoretisch/praktisch perspectief wordt in Italië voornamelijk op drie gebieden behandeld: sociaal beleid; actief arbeidsbeleid; onderwijsinnovatie en training voor leraren/trainers. Hieronder worden enkele elementen van het debat over deze gebieden samengevat die kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het theoretisch-methodologisch kader voor de training en ontwikkeling van agency in de specifieke contexten van beroepsopleidingen voor volwassenen.

Agency in het debat over sociaal- en welzijnsbeleid

De "capability approach" (A. Sen, M. Nussbaum) introduceerde de kwestie van de capaciteiten van individuen in het debat over sociaal beleid. Iemands capaciteit is zijn of haar "substantiële vrijheid", en "uit de totaliteit van iemands capaciteiten wordt zijn of haar vrijheid om verschillende soorten levens te leiden weerspiegeld." In dit perspectief is men vrij om iets te doen voor zover men begiftigd is met de capaciteit om het te doen, begiftigd met de "werkelijke macht om te verwerven wat men zou willen." Alle interne capaciteiten (fysiek of mentaal van individuen) gaan gepaard met gunstige externe omstandigheden: "interne capaciteiten gecombineerd met externe omstandigheden die geschikt zijn voor het uitoefenen van die specifieke functie" (Nussbaum).

In de praktijk heeft deze benadering geleid tot een herziening van de betekenis en inhoud van het zorgberoep door het te baseren op het concept van agency en capaciteiten om levensvatbare levensprojecten te ontwikkelen (Colaianni). Sociale interventie ten behoeve van gebruikers is daarom gebaseerd op het herstel van vaardigheden en het trainen van capaciteiten (de vaardigheden om te handelen) in plaats van louter het inspelen op een behoefte. Professionals moeten daarom een "agent van verandering" worden. Professionele kennis en praktijk worden vormgegeven als een "methodologie van levensplanning" (methodologie van levensplanning, Ferguson 2001) die een actieve en besluitvormende

DIDACTIVE

rol vereist van de belanghebbenden – individuen, gezinnen, primaire en secundaire netwerken – cruciaal, afhankelijk van het vermogen/rechtenpaar. “Om de kwaliteit en efficiëntie van interventies te verbeteren, betrekken en empoweren professionals individuen en gezinnen bij de organisatie van diensten” (Colaïanni).

De laatste tijd is het debat binnen het sociaal beleid gericht op de digitalisering in relatie tot de uitoefening van handelingsbekwaamheid. De digitalisering van overheidsdiensten, en met name van de sociale zekerheid, biedt grote kansen, maar verbergt valkuilen, met name voor de meest kwetsbaren (zie <https://www.secondowelfare.it/>). Enerzijds kunnen digitale platforms de toegang tot diensten en informatie voor mensen vergemakkelijken; Aan de andere kant bestaat het risico dat mensen zonder digitale vaardigheden of toegang tot technologie worden gemarginaliseerd, waardoor hun invloed op cruciale terreinen van het sociale leven wordt beperkt.

Agency in het debat over actief arbeidsbeleid en opleiding

De capaciteitsbenadering en de focus op agency hebben het vanuit theoretisch oogpunt mogelijk gemaakt om het debat te verschuiven van passief arbeidsbeleid (prikkels en voordelen) naar actief beleid gericht op het versterken van de capaciteiten van individuen om hun handelings- en keuzevrijheid op de arbeidsmarkt uit te oefenen. In het debat over arbeidsbeleid (Ciarini A., Lavoro e politiche di attivazione. L’investimento sociale e lo sviluppo dell’occupazione) en over de activeringsstrategieën worden twee verschillende standpunten vergeleken.

Enerzijds wordt activering opgevat als een proces gericht op het uitbreiden van de kanalen voor arbeidsmarktparticipatie door middel van een mix van voorwaarden, arbeidsbemiddelingsdiensten en fiscale prikkels die bedoeld zijn om werk aantrekkelijker te maken dan inactiviteit of passieve ondersteuning. Volgens deze benadering wordt primair actie ondernomen aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt, maar blijft de kwestie van de kwaliteit en stabiliteit van de gecreëerde werkgelegenheid op de achtergrond.

Anderzijds wordt activering opgevat als een proces gericht op het versterken van de capaciteiten van gebruikers door middel van langdurige trainingsprogramma’s. Deze benadering erkent dat er ook contextuele omstandigheden zijn waarop moet worden gehandeld om duurzamere plaatsingen en effectieve empowerment van de capaciteiten van individuen te bevorderen (Barbier, 2005; Bonvin en Favarque, 2005). Dit beleid beschouwt gebruikers als individuen die zijn begiftigd

DIDACTIVE

met middelen (motivaties, identiteiten, vaardigheden, voorkeuren en zelfs verantwoordelijkheden) die kunnen worden gemobiliseerd in het integratieproces, terwijl ook hun keuzemogelijkheden en marges voor zelfbeschikking worden erkend.

Vanuit praktisch oogpunt is het "agency" afgewezen door het voorstellen van trainings- en begeleidingsinitiatieven die gericht zijn op het bevorderen van de empowerment van werknemers en het stimuleren van actieve loopbaanplanningsprocessen. De "competentie om te handelen" op de arbeidsmarkt wordt in de praktijk beperkt tot andere specifieke vaardigheden: probleemoplossing, besluitvorming, continue bijscholing, enz.

In de Italiaanse context – en in de regio Piëmont – hebben beroepsonderwijs- en opleidingscursussen als hoofddoel het ontwikkelen van technische vaardigheden ter ondersteuning van het integratieproces op de arbeidsmarkt. Soft skills, in algemene zin opgevat, worden beschouwd als transversaal en impliciet getraind, maar er is geen specifieke aanpak die de training ervan ondersteunt, en er worden geen specifieke methoden geboden om leerresultaten te beoordelen. Training voor de ontwikkeling van digitaal burgerschap is inbegrepen in deze cursussen, maar beperkt zich vaak tot de ontwikkeling van technische vaardigheden in het gebruik van digitale tools. Begeleidings- en ondersteuningstrajecten ter ondersteuning van de zoektocht naar een baan zijn gericht op het versterken van de persoonlijke hulpbronnen (en impliciet de handelingsbekwaamheid van werklozen) door middel van individuele en/of groepscoaching. Ook hier zijn er echter niet altijd trajecten die expliciet op handelingsbekwaamheid werken.

Agency in het debat over innovatie van het onderwijssysteem en de opleiding van leraren

De laatste jaren zijn er studies verschenen die, in het debat over methodologische innovatie in het onderwijssysteem, de kwestie van agency onderzoeken in relatie tot onderwijsprocessen en de professionele ontwikkelingstrajecten van leraren. Volgens dit perspectief is een ontwikkeling van de vaardigheden van leraren die uitsluitend gericht is op het verwerven van technische kennis onvoldoende om een professionaliteit te kwalificeren die in staat is om te reageren op de onderwijsbehoeften en -uitdagingen van de hedendaagse samenleving (Urbani C., *Oltre le competenze: il valore dell'agency professionale. Un progetto di ricerca sullo sviluppo professionale docente nei contesti prescolastici*). Omgekeerd moet professionele ontwikkeling worden geïnterpreteerd in termen van de capaciteit van agency. Persoonlijke en professionele ontwikkeling en training hangen daarom niet alleen af van het bezitten van competenties zoals die traditioneel geassocieerd worden met het profiel van de leraar,

DIDACTIVE

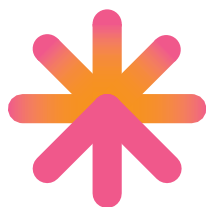
maar veeleer van de mogelijkheid die de leraar zelf heeft om deze te ontwikkelen, te verwerven en te vernieuwen door middel van competent handelen (agency) om het gekozen functioneren te bereiken. Deze mogelijkheid komt tot uiting in de vrijheid/het vermogen (capability) om te kiezen uit verschillende alternatieve opties die hen ter beschikking staan, en in de mogelijkheid om deze daadwerkelijk te realiseren in termen van functioneren (Urbani C.). De ontwikkeling van de agency van de leraar is ook cruciaal voor de ontwikkeling van de agency van de lerenden. De leraar is zelf een "agentive professional" die in de trainingscontext handelt om mee de omstandigheden te creëren die de verwerving van agency bij lerenden mogelijk maken.

Uw voorgestelde werkdefinitie van "agency"

Agency is de vrijheid en het vermogen om bewust en doelbewust te handelen om een gewaardeerde staat te bereiken (Sen). Agency is het vermogen van individuen om een gewenste toekomst te visualiseren, te plannen, actiekeuzes te maken, proactief te handelen en te reageren op gebeurtenissen die zich voordoen, processen van zelfreflectie te activeren en indien nodig veranderingen aan te brengen. Agency is "begrensd" in de zin dat mensen handelen binnen relaties en structuren die de activering ervan beperken en/of verlengen, en moet daarom worden begrepen als een vermogen dat bewust wordt gebruikt in overeenstemming met specifieke temporele en relationele contexten. Agency kan worden beschouwd als een metacompetentie die een reeks vaardigheden omvat:

- Het vermogen om de eigen behoeften te herkennen
- Het vermogen om strategieën voor actie te definiëren (besluitvorming)
- Het vermogen om de middelen van een context te herkennen (zelforiëntatie)
- Het vermogen om de middelen van een context te gebruiken
- Het vermogen om persoonlijke middelen te mobiliseren ten behoeve van een specifiek doel
- Het vermogen om elementen te identificeren die ingezet kunnen worden en het vermogen om te handelen met bewustzijn van middelen en beperkingen van de eigen macht om de sociale/culturele context waarin mensen zich bevinden te beïnvloeden

AGENCY EN DIGITAAL BURGERSCHAP AGENCY BIJ LOOPBAANONTWIKKELING EN MANAGEMENT VAN TRANSITIES: door het uitoefenen van agency handelen mensen, zich bewust van de veranderende arbeidsomstandigheden van geglobaliseerde samenlevingen, om subjectief betekenisvolle carrières te creëren, werktransities aan te gaan en onderbrekingen in inactiviteit te beheersen (Eteläpelto et al., 2013).

DIDACTIVE

AGENCYVORMING EN OPLEIDINGSWIJZE: Het trainen van agency omvat het ontwikkelen van iemands vermogen om doelbewust te handelen, beslissingen te nemen en zijn of haar omgeving of omstandigheden vorm te geven. Dit vereist het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van zelfbewustzijn, besluitvorming, het stellen van doelen en veerkracht. Training voor de ontwikkeling van agency bij volwassenen kan niet los worden gezien van het werk dat de trainer aan zichzelf en zijn agency doet en de co-constructie van contextuele omstandigheden die het verwerven ervan bij cursisten mogelijk maken. Bij agency-training moet daarom speciale aandacht worden besteed aan de rol van de agent-trainer bij het ontwikkelen van agency bij volwassen cursisten.

Opmerkingen over het onderzoek:

- Het delen van een gemeenschappelijke manier om referenties te schrijven (een voorstel: <https://www.scribbr.dk/apa-reference-generator/>)
- Het onderzoek benadrukt hoe het concept 'agency' vanuit theoretisch oogpunt een eigen definitie heeft, terwijl 'agency' vanuit praktisch/methodologisch oogpunt kan worden beschouwd als een metacompetentie die gemakkelijker te operationaliseren vaardigheden omvat. Bij het zoeken naar best practices/projecten is de kans groter dat projecten worden gevonden die zich richten op empowerment, soft skills of burgerschapsvaardigheden, in plaats van expliciet op 'agency'. Daarnaast kan het, bij het schetsen van de competentiebeschrijving, nuttig zijn om 'agency' te beschouwen als een metaconstruct dat subcompetenties omvat.

Desk Research van Pučko otvoreno učilište Varaždin (Kroatië)

Definities en onderzoeksliteratuur over agency of gerelateerde termen

Bron 1	
Volledige bronvermelding	European Commission's LifeComp Framework
Link	https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6c6e9bc3-d9f6-11ea-adf7-01aa75e-d71a1
Korte omschrijving (max. 10 regels)	Het LifeComp-raamwerk definieert essentiële levensvaardigheden zoals zelfregulatie, flexibiliteit en levenslang leren. Het biedt wetenschappelijke en praktische toepassingen voor de ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties in het onderwijs.
Relevante definitie(s)	Zelfregulatie, flexibiliteit, vaardigheden voor levenslang leren, aanpassingsvermogen

DIDACTIVE

Bron 2	
Volledige bronvermelding	OECD's Skills Strategy and Croatia
Link	https://www.oecd.org/croatia/skills-strategy-action-plan.htm
Korte beschrijving (max. 10 regels)	De vaardighedenstrategie van de OESO schetst strategieën voor de ontwikkeling van vaardigheden, inclusief aanbevelingen voor het bevorderen van kritisch denken en autonomie die nodig zijn voor de maatschappelijke groei van Kroatië.
Relevante definitie(s)	Kritisch denken, autonomie, veerkracht.

Bron 3	
Volledige bronvermelding	Psychology Today
Link	https://oapub.org/edu/index.php/ejes/article/view/3710/6346
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Agency wordt gedefinieerd als het hoogste niveau van persoonlijke competentie, dat zelfmotivatie, besluitvorming en probleemoplossende vaardigheden omvat die essentieel zijn voor persoonlijke en professionele groei.
Relevante definitie(s)	Agency als persoonlijke competentie, zelfmotivatie, besluitvorming, probleemoplossing.

DIDACTIVE

Bron 4	
Volledige bronvermelding	European Journal of Education Studies
Link	https://oapub.org/edu/index.php/ejes/article/view/3710/6346
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Deze studie richt zich op agency, expertise en vaardigheden voor het werkzame leven, met de nadruk op algemene competenties die nodig zijn om te floreren in moderne werkomgevingen.
Relevante definitie(s)	Vaardigheden voor het werkzame leven, expertise, aanpassingsvermogen

Bron 5	
Link	Croatian Ministry of Science and Education Reports https://mzo.gov.hr
Volledige bronvermelding (max. 10 regels)	In het Nationaal Curriculumkader van het Ministerie wordt de nadruk gelegd op levenslang lerende competenties zoals zelfredzaamheid en aanpassingsvermogen, die aansluiten bij het concept van agency.
Relevante definitie(s)	Zelfredzaamheid, levenslang leren, aanpassingsvermogen

DIDACTIVE

Vertaling van agency in uw taal. Indien niet beschikbaar, verstrek vertalingen van gerelateerde termen

“Ključne životne vještine” (belangrijke levenscompetenties)

Theorie en praktijk van agency development en gerelateerde termen in uw land (maximaal 1–2 pagina’s)

Agency development in Kroatië is een steeds belangrijker aandachtspunt geworden in educatieve, professionele en maatschappelijke contexten. Het concept omvat het in staat stellen van individuen om de regie over hun leven te nemen door middel van bewuste besluitvorming, aanpassingsvermogen en veerkracht – essentiële vaardigheden voor persoonlijk en professioneel succes. De aanpak van het land om agency te bevorderen kan worden geanalyseerd aan de hand van de volgende aspecten:

Onderwijs en Leven Lang Leren

Het Kroatische onderwijssysteem legt de nadruk op levenslang leren en de ontwikkeling van cruciale levensvaardigheden. Belangrijke nationale initiatieven, zoals het “Nationaal Curriculumkader”, integreren competenties zoals zelfredzaamheid, aanpassingsvermogen en besluitvorming in onderwijsprogramma’s. Deze inspanningen zijn erop gericht studenten niet alleen voor te bereiden op de arbeidsmarkt, maar ook op actieve en onafhankelijke deelname aan de maatschappij.

Programma’s voor beroepsonderwijs en –opleiding (VET) zijn in deze context bijzonder relevant. Ze omvatten praktische modules die studenten vaardigheden bijbrengen op het gebied van probleemoplossing, timemanagement en het stellen van doelen. Deze programma’s zijn vaak afgestemd op Europese kaders, zoals het LifeComp Framework, om compatibiliteit met bredere EU-normen te garanderen.

Werkplek en professionele ontwikkeling

In professionele omgevingen hechten Kroatische werkgevers steeds meer waarde aan agency gerelateerde vaardigheden zoals emotionele intelligentie, initiatief en samenwerking. Trainingsprogramma’s integreren deze competenties vaak en bevorderen een cultuur van zelfmotivatie en aanpassingsvermogen. Leiderschapsworkshops en teambuildingoefeningen richten zich op het ontwikkelen van autonomie en persoonlijke effectiviteit, waardoor medewerkers een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de organisatiedoelen.

DIDACTIVE

Sociale en beleidsmatige dimensies

Agency ontwikkeling reikt verder dan individuele groei en omvat ook initiatieven op maatschappelijk en beleidsniveau. De strategieën van de Kroatische overheid, zoals die van het Ministerie van Wetenschap en Onderwijs, benadrukken het belang van het bevorderen van agency als middel om maatschappelijke uitdagingen, zoals werkloosheid en economische instabiliteit, aan te pakken. Beleid stimuleert vaak partnerschappen tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven om mogelijkheden voor vaardigheidsontwikkeling te creëren.

Psychologische en emotionele aspecten

De ontwikkeling van emotionele intelligentie en veerkracht wordt steeds meer erkend als essentieel voor agency. De Kroatische cultuur, die waarde hecht aan gemeenschap en interpersoonlijke relaties, biedt een uniek kader voor het ontwikkelen van deze vaardigheden. Programma's die zich richten op emotioneel welzijn, zoals mindfulnessstraining en workshops over stressmanagement, komen steeds vaker voor en ondersteunen individuen bij het effectief omgaan met persoonlijke en professionele uitdagingen.

Uitdagingen en kansen

Ondanks deze ontwikkelingen blijven er uitdagingen bestaan. De traditionele nadruk op routinematig leren in sommige onderwijsomgevingen kan de volledige realisatie van agency-ontwikkeling belemmeren. Bovendien kunnen verschillen in toegang tot kwalitatief onderwijs en trainingsprogramma's de kansen voor gemarginaliseerde groepen beperken. Lopende hervormingen en intensievere samenwerking met Europese partners bieden echter veelbelovende mogelijkheden om deze obstakels te overwinnen.

Uw voorgestelde werkdefinitie van "agency"

Het vermogen om actief de regie over je leven te nemen, bewuste keuzes te maken en je omgeving effectief te beïnvloeden. Dit omvat vaardigheden zoals besluitvorming, zelfmotivatie, probleemoplossing en veerkracht.

Eventuele opmerkingen over het onderzoek

Het onderzoek benadrukt de noodzaak van een contextueel begrip van agency-vaardigheden, afgestemd op de Kroatische educatieve en culturele kaders.

DIDACTIVE

Deskresearch van de Hellenic Open University (Griekenland) Definities en onderzoeksliteratuur over agency of verwante termen

Bron 1	
Volledige bronvermelding	Martin Seligman (2021) Agency in Greco-Roman philosophy, The Journal of Positive Psychology, 16:1, 1-10, DOI: 10.1080/17439760.2020.1832250
Link	https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17439760.2020.1832250
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Agency (handeling), het thema van mijn levenswerk, bestaat uit doeltreffendheid, toekomstgericht optimisme en verbeeldingskracht. In dit artikel probeert de auteur de geschiedenis van de handelwijze in het westerse denken te schetsen gedurende de Grieks-Romeinse tijd. De Ilias presenteert stervelingen zonder enige agency, de goden die alles hebben, terwijl in de Odyssee mensen aanzienlijke agency hebben en de goden minder. Later postuleren Socrates, Plato, Aristoteles, Epicurus en de stoïcijnen een volwaardige menselijke agency. De nadruk op wil, verantwoordelijkheid en keuze blijft bestaan in het vroege christendom en wordt vervolgens door Augustinus in de vierde eeuw n.Chr. afgezworen, waarbij de menselijke agency wordt gedegradeerd tot genade, een geschenk van God. Menselijke vooruitgang lijkt verbonden te zijn met deze overtuigingen, waarbij sterke menselijke agency gekoppeld is aan vooruitgang en zwakke menselijke agency gekoppeld is aan stagnatie. De goden en de stervelingen, in ongeveer gelijke aantallen, zijn de personages in de Ilias en de Odyssee. Wie heeft agency? Over het algemeen is er door de geschiedenis heen een afweging geweest tussen menselijke en bovennatuurlijke agency (macht). In de Ilias hebben de goden bijna volledige macht en de stervelingen vrijwel geen. Het menselijk lot ligt volledig in handen van de goden. In het latere gedicht, de Odyssee, kantelt de afweging naar de menselijke macht. De goden hebben nog steeds behoorlijk wat macht, hoewel niet zo

DIDACTIVE

Relevante definitie(s)	veel als in de Ilias, maar dat geldt ook voor de stervelingen. Het menselijk lot wordt bepaald door zowel de goden, en voor het eerst in de Griekse literatuur, door ons stervelingen. Wat verandert, is de balans tussen bovennatuurlijke en menselijke macht. De eerste component van agency is effectiviteit, en het heeft twee andere componenten: 1.Optimisme (dat toekomstgerichtheid omvat): Het doel is waarschijnlijk haalbaar in de toekomst, misschien zelfs in een verre toekomst. 2.Verbeelding: Het doel is breed en niet voelbaar. Het gaat verder, misschien zelfs veel verder, dan het hier en nu. Agency is niet alles of niets. Verschillende individuen, verschillende culturen en verschillende tijdperken kunnen veel of weinig effectiviteit, veel of weinig optimisme en veel of weinig verbeeldingskracht hebben. Voorbeeld: Odysseus toont herhaaldelijk meer doeltreffendheid, optimisme en verbeeldingskracht in zijn omgang met de cycloop: "Dus lagen we daar te kreunen, wachtend op het eerste licht van de dageraad. En nu beval ik al mijn scheepsmaten om te loten – wie zou het met mij wagen om onze paal op te heffen en hem in zijn oog te slaan toen de slaap hem had overmand? Geluk bij een loting: ik kreeg precies degenen die ik zelf zou hebben uitgekozen, vier goede mannen, en ik, voorop, maakte er vijf... Maar ik was al aan het smeden... wat was de beste uitweg? Hoe kon ik voor mijn bemanning, en ook voor mezelf, aan de dood ontsnappen? Mijn verstand bleef maar sluwe plannen smeden – mijn leven stond op het spel, een monsterlijke dood staarde ons aan – totdat dit plan me het beste leek."
-------------------------------	--

DIDACTIVE

Boek 2	Boek
Volledige bronvermelding	ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Ἠθικὰ Νικομάχεια (1103a-1103b) / Etica Nicomachea di Aristotele (1103a-1103b)
Link	https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/library/browse.html?text_id=78&page=14 , link and link
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Aristoteles maakt onderscheid tussen twee soorten deugden: intellectuele en morele. Intellectuele deugd ontstaat vooral door onderwijs en ervaring, terwijl morele deugd voortkomt uit gewoonte (ethos). Mensen worden niet geboren met morele deugden, maar hebben wel het vermogen ze te ontwikkelen. Dat gebeurt door herhaling: we worden rechtvaardig door rechtvaardig te handelen, moedig door moed te tonen, enzovoort. Net zoals we door een vak uit te oefenen een vakman worden, zo vormen onze handelingen ons karakter. Morele deugd is volgens Aristoteles een blijvende houding (hexis), waarbij iemand bewust kiest voor het juiste midden tussen twee uitersten – bijvoorbeeld tussen lafheid en roekeloosheid in het geval van moed. Deze keuze is vrijwillig en gebaseerd op inzicht en oordeel. Alleen wie met kennis en overtuiging goed handelt, kan werkelijk deugdzaam genoemd worden. Deugd vraagt dus om oefening, verstand en vrije wil.
Definizione/i pertinente/i	- ἀρετῆς οὐσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἀρετὴ is hier zo vaak in dit (Boek 2) en de volgende boeken gebruikt in de beperkte betekenis van 'morele voortreffelijkheid' of 'goedheid van karakter', dat wil zeggen deugd in de gewone zin van het woord. - In de context van Aristoteles' ethische leer wordt een beslissende rol toegekend aan προαίρεσις (voorkeur). Het zou vertaald kunnen worden als wil (de handeling van willen, kiezen of beslissen; uitoefening van de

DIDACTIVE

	wil, het vermogen of vermogen tot bewuste keuze, beslissing en intentie; de wil). - Aristoteles stelt karakter niet gelijk aan gewoonte (ethos in het Grieks, met een korte "e"), omdat karakter een bewuste keuze inhoudt. Het is waarschijnlijk dat ἔθος, 'gewoonte' en ἦθος, 'karakter' (vandaar 'ethisch', moreel) verwante woorden zijn. - In plaats daarvan is karakter een hexis, net als gezondheid of kennis – een stabiele instelling die met inspanning moet worden onderhouden. Goede gewoonten zijn echter een voorwaarde voor een goed karakter. - Deugd/voorkeur: het gaat hier om een vrije en bewuste keuze voor de ene of de andere levenswijze, een keuze die leidt tot specifieke beslissingen in elk individueel geval. - Volgens Aristoteles is rechtvaardig niet iemand die toevallig rechtvaardige handelingen verricht, maar iemand die bewust voor rechtvaardigheid als levenshouding heeft gekozen en in zijn/haar individuele keuzes de bijbehorende consistente benadering volgt.
Bron 3	PhD proefschrift (in het grieks)
Volledige bronvermelding	Ελεύθερη βούληση & ηθική υπευθυνότητα : κριτική εξέταση των σύγχρονων συμβατοκρατικών θεωριών (Free will & moral responsibility: a critical inquiry of contemporary compatibilist theories), Παπαδαμιανός, Χαράλαμπος (Papadamianos Charalampos), School of Philosophy-- Department of Philosophy & Social Studies-- Doctoral theses, University of Crete, Greece.
Link	https://elocus.lib.uoc.gr//dlib/5/a/9/attached-metadata-dlib-1543307435-916719-14213/20181121_Papadamianos_Charalampos_Mc_2021.pdf (in Greek)

DIDACTIVE

Korte beschrijving (max. 10 regels)	In welke zin houdt het begrip vrije wil en morele verantwoordelijkheid mensen bezig? Onder welke omstandigheden is het individu vrij om te doen wat hij wil en vrij om deze specifieke keuze deel te laten uitmaken van zijn of haar eigen wil? Onder welke omstandigheden is het individu, als persoon, verantwoordelijk voor het uitvoeren van bepaalde handelingen en het nemen van beslissingen die zijn of haar eigen wil creëren? Onder welke omstandigheden is een persoon moreel verantwoordelijk voor zijn daden en keuzes? Dit proefschrift is een poging om bovenstaande vragen te onderzoeken. Als compatibilist gelooft de auteur dat een verenigde theorie van vrije wil en morele verantwoordelijkheid zou moeten aansluiten bij het wetenschappelijke beeld van de mens en de wereld. Daarom is hij van mening dat filosofisch denken serieus rekening moet houden met het feit van evolutie.
Relevante definitie(s)	- Ελευθέρη βούληση & ηθική υπευθυνότητα (Vrije wil en morele verantwoordelijkheid).

Bron 4	Artikel
Volledige bronvermelding	Edwards, Jonathan. (2023). Doyle's Two-Stage Approach to Free Will: A Biophysics for Real Choice? University College London, University of London, UK
Link	https://www.researchgate.net/publication/373031163 Doyle's Two-Stage Approach to Free Will A Biophysics for Real Choice & https://www.informationphilosopher.com/freedom/cogito/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Robert Doyle heeft betoogd dat traditionele moeilijkheden die samenhangen met het concept van vrije wil kunnen worden opgelost met een tweefasenbenadering, die door verschillende filosofen en wetenschappers is onderzocht. Mogelijkheden tot handelen kunnen min of meer willekeurig in de hersenen

DIDACTIVE

	worden gegenereerd, waaruit een 'voldoende bepaalde' keuze kan worden gemaakt. Een soortgelijk selectieproces is goed uitgewerkt in immuuncellen, wat een bruikbaar model kan opleveren. Een zekere mate van willekeur is alomtegenwoordig in de fysieke wereld, maar levende systemen hebben zich ontwikkeld om dit aspect te temmen en te benutten op het grensvlak tussen vloeibare en vaste fasen. Willekeurige en systematisch bepaalde processen worden in combinatie gebruikt. Deze celbiologische overwegingen ondersteunen de plausibiliteit van het tweefasenmodel en kunnen helpen bij het aanwijzen van specifieke mechanismen, maar kunnen ook de vraag oproepen 'wie' de keuze maakt. Computermodellering kan de focus op die vraag verscherpen. Het kan ook een paradox aan het licht brengen – dat 'vrijheid' mogelijk alleen bestaat als de keerzijde van beperkingen of restricties die worden opgelegd door situaties in de echte wereld.
Relevante definitie(s)	• Robert Doyle (2013) pleit voor een tweefasenmodel voor vrije wil, waarin een zekere mate van willekeur in gebeurtenissen in de hersenen een scala aan mogelijkheden (of representaties van mogelijkheden) genereert, waaruit een 'voldoende bepaalde' selectie kan worden gemaakt. Dit biedt een basis voor het begrip vrije wil, of keuze, maar waarbij de 'vrijheid' mogelijk losgekoppeld is van de wil of keuze. • De indeling in twee fasen doorbreekt de impasse en biedt een coherente beschrijving van 'vrije wil'. Het lijkt misschien vrijheid van wil te scheiden. Die vrijheid komt echter in essentie voort uit de combinatie van discrete gebeurtenissen en een continue symmetrische dynamische metriek (waarbij infinitesimale precisie niet is toegestaan), die van toepassing is op biologische systemen op alle niveaus. In computers kan dit normaal gesproken worden weggewerkt, maar in de praktijk kan voor complexe systemen iets

DIDACTIVE

	vergelijkbars worden teruggeplaatst (Blum en Blum, 2022). • Bij mensen kunnen creatieve nieuwe ideeën kritisch worden geëvalueerd en overwogen. Bij nader inzien kunnen opties worden verworpen en teruggestuurd voor "tweede gedachten" voordat een definitieve, verantwoorde beslissing en actie wordt genomen. Wanneer het indeterminisme beperkt blijft tot de beginfase van een mentale beslissing, kan de latere beslissing zelf worden omschreven als adequaat bepaald. Dit wordt het tweefasenmodel genoemd: eerst de "vrije" generatie van ideeën, vervolgens een adequaat deterministisch evaluatie- en selectieproces dat we "wil" noemen. • Het Cogito-model combineert indeterminatie – eerst microscopische kwantumwillekeur en onvoorspelbaarheid, vervolgens "adequaat" of statistisch determinisme en macroscopische voorspelbaarheid – in een temporele volgorde die nieuwe informatie creëert.
Bron 5	Artikel in blog
Volledige bronvermelding	"The Concept of Agency and Its Four Helpers" – Pattison Professional Counseling and Mediation Center (PPCC, Inc.)
Link	https://www.ppccfl.com/blog/take-control-of-your-life-the-concept-of-agency-and-its-four-helpers/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Agency en de vier helpers Agency is de kracht die we hebben om ons leven te sturen in de richting die we willen. Om onze macht te gebruiken, moeten we vertrouwd raken met de vier helpers, of aspecten ervan. Volgens professor Albert Bandura zijn dit de vier helpers die je zullen helpen je doelen te bereiken: 1. Intentie. Je moet je proactief inzetten om actie te ondernemen om je leven of je omgeving te veranderen. Je laat je niet dwingen door

DIDACTIVE

Relevante definitie(s)	anderen om je heen – je kiest ervoor om te handelen en de controle te nemen. 2. Vooruitdenken. Vooruitdenken helpt je om de toekomst te visualiseren en doelen voor jezelf te stellen. Het stelt je in staat jezelf te motiveren en je acties te sturen in afwachting van toekomstige gebeurtenissen. 3. Zelfreactiviteit. Je hebt het vermogen om je plannen uit te voeren en je voortgang te monitoren, en om bij te sturen als je afdwaalt. Zelfreactiviteit betekent dat je, zodra je een intentie en een plan hebt, niet achterover kunt leunen en kunt wachten tot de resultaten zich voordoen, maar dat je doelbewust moet handelen om je doelen te bereiken. 4. Zelfreflectie. Hiermee kun je nadenken over je motieven, waarden en levensdoelen en deze evalueren. Zelfreflectie stelt je in staat om conflicten in je motivaties aan te pakken en te kiezen voor de ene of de andere. Samen met de vier hulpmiddelen stelt agency je in staat om de richting van je leven te kiezen, anderen te beïnvloeden om veranderingen in je leven teweeg te brengen, en samen te werken met anderen om levens lokaal en wereldwijd te veranderen. Albert Bandura, hoogleraar psychologie aan Stanford University en een vooraanstaand onderzoeker naar agency en zelfeffectiviteit, stelde in zijn lezing "The Psychology of Human Agency" het volgende: – Mensen handelen als agenten die hun gedrag en levensomstandigheden bewust reguleren. Ze zijn zelforganiserend, proactief, zelfregulerend en zelfreflecterend. "Ze zijn producenten van hun levensomstandigheden en niet slechts de producten ervan." – Bandura vervolgt: "Hoewel mensen de mogelijkheid hebben om zichzelf te beïnvloeden, zijn ze ook zeer goed in staat om anderen te beïnvloeden om verandering teweeg te brengen."
-------------------------------	--

DIDACTIVE

	- De huidige samenleving ondergaat drastische sociale, informatieve en technologische veranderingen, en deze "revolutionaire ontwikkelingen in technologie en globalisering veranderen de aard, reikwijdte, snelheid en de plaatsen van menselijke invloed. Deze nieuwe realiteiten bieden mensen veel meer mogelijkheden om controle uit te oefenen over hoe ze hun leven leiden."

DIDACTIVE

Vertaling van agency in uw taal. Indien niet beschikbaar, geef dan vertalingen van gerelateerde termen.

Agency wordt in de literatuur eerder gebruikt als vertaling van 'voorkeur'.

Volgens Life Skills Collaborative (LSC): Agency is het vermogen om weloverwogen beslissingen te nemen over ons leven en autonoom te handelen, zelfs wanneer we tegenstand ondervinden. Het is ons vermogen om ons functioneren en de loop van gebeurtenissen te beïnvloeden door onze acties, en een verschil te maken in een relatie, een beslissing of zelfs een reeks sociale aannames en beperkingen. Het omvat het vermogen om ambitieuze doelen voor onszelf te stellen en ernaar te werken, gebruikmakend van de beschikbare middelen, zowel intern als extern, en indien nodig door externe machtsstructuren te navigeren. Agency verwijst ook naar het gevoel van controle of geloof dat we hebben in ons eigen vermogen om in specifieke situaties te slagen. Agency biedt autonomie en empowerment aan jongeren, kwetsbare en historisch achtergestelde gemeenschappen. Daardoor is de persoon in staat om:

- zijn of haar gedachten en gevoelens openlijk te uiten.
- actief deelnemen aan het nemen van beslissingen over zichzelf, zelfs als deze niet in lijn zijn met de maatschappelijke verwachtingen.
- zichzelf assertief opstellen en opkomen voor wat ze willen doen.
- succesvol navigeren door veranderde omstandigheden.
- doelen bepalen die in lijn zijn met hun waarden, interesses en wensen.
- vol vertrouwen en efficiënt werken aan hun doelen door de beschikbare middelen te benutten en te coördineren.
- actief bijdragen aan het teweegbrengen van verandering voor zichzelf en/of hun omgeving.
- strategieën gebruiken om op te komen voor misstanden in de maatschappij.

Gerelateerde levensvaardigheden zijn:

Zelfbewustzijn, zelfvertrouwen, zelfredzaamheid, onderhandelen, communicatie, besluitvorming, sociaal bewustzijn, vindingrijkheid, initiatief, participatie, verantwoordelijkheid en risicobereidheid.

De rol van agency in leren

Agency beschrijft het vermogen om waardevolle doelen en gewenste resultaten te identificeren en deze doelen en resultaten proactief, doelgericht en effectief na te streven. De belangrijkste componenten van agency zijn:

DIDACTIVE

- het weloverwogen identificeren van iemands waarden en prioriteiten
- een geloof in iemands eigen kunnen
- het vermogen om zijn inspanningen doelbewust te richten op specifieke doelen.

Het is belangrijk dat agency in onderwijscontexten wordt begrepen om zowel actie als intentie te omvatten. Het concept agency is afkomstig uit de sociologie en psychologie en is op verschillende manieren en voor verschillende doeleinden in het onderwijs gebruikt. Het wordt soms door elkaar gebruikt met concepten zoals proactiviteit, autonomie, het vermogen om keuzes te maken en zelfregulatie. Deze conceptuele instabiliteit, gecombineerd met een beperkte empirische bewijsbasis, betekent dat het bewijs voor de rol en impact van agency minder nadrukkelijk is dan dat voor andere, stabielere concepten zoals zelfeffectiviteit. Hoewel sommige factoren van sociaal-emotioneel leren, zoals zelfeffectiviteit, motivatie of betrokkenheid, in sommige domeinen lager en in andere hoger kunnen zijn, is agency een kenmerk dat specifiek is voor een individu.

Leerlingen hebben een gevoel van agency bij het sturen van hun eigen leertraject als geheel, ongeacht hoe ze zich voelen in specifieke vakgebieden. Belangrijk is dat het flexibel is en dat leraren leerlingen kunnen ondersteunen bij het ontwikkelen van hun agency.

De voordelen van een agency-gerichte opleiding zijn niet controversieel: sommige liggen zelfs voor de hand. Agency ondersteunt alle aspecten van prestaties tijdens de schooltijd van leerlingen en bereidt hen krachtig voor op het leven na school. Agency, net als veel andere factoren van sociaal-emotioneel leren, is zowel een stimulans voor succes op school als een resultaat van scholing.

De bouwstenen van agency

Hoewel agency complex is, omvat het verschillende kerncomponenten, die allemaal door leraren in de klas ontwikkeld en ondersteund kunnen worden.

➔ Zelfeffectiviteit: Vertrouwen in eigen kunnen

Het geloof van leerlingen in hun eigen kunnen beïnvloedt de mate waarin ze stress ervaren wanneer ze met een probleem worden geconfronteerd. Leerlingen met een laag competentiegevoel voelen zich bedreigd wanneer ze moeilijke problemen krijgen[iii] en kunnen reageren met angst, depressie, woede of frustratie wanneer ze zich bedreigd voelen door activiteiten die ze niet in staat achten te volbrengen. Leerlingen kunnen zich afsluiten of

DIDACTIVE

agressief gedragen vanwege een laag zelfeffectiviteitgevoel wanneer ze een uitdagend probleem of een opdracht krijgen. Omgekeerd voelen leerlingen met een hoog competentiegevoel zich niet bedreigd door belastende of verwarrende problemen. Ze weten dat ze deze met moeite kunnen oplossen, gebruikmakend van hun stabiele zelfvertrouwen. Het associëren van optimistische uitkomsten met moeilijke academische taken bepaalt grotendeels de mate waarin leerlingen uitdagende academische opdrachten en cursussen zoeken en zich daaraan wijden. Dit is een zichzelf in stand houdende cyclus, want hoe meer een leerling doorzet met een moeilijke taak, hoe sterker zijn of haar vaardigheden worden, wat leidt tot een hogere mate van zelfredzaamheid.

- ➔ **Zelfbewustzijn:** Doordachte identificatie van iemands waarden en prioriteiten

Een leerling die zijn of haar persoonlijke waarden helder begrijpt, heeft een veel sterkere drang om actief zijn of haar doelen na te streven. Of ze zich er nu bewust van zijn of niet, de waarden en prioriteiten van leerlingen bepalen elke beslissing die ze nemen met betrekking tot hun opleiding. Het verhelderen van deze prioriteiten is een waardevolle, maar vaak genegeerde stap voor leerlingen bij het stellen van nabije en langetermijndoelen en -plannen. Leerlingen die regelmatig reflecteren op wat er echt toe doet, zullen een gevoel van verantwoordelijkheid hebben in hun schoolwerk. Dit zelfbewustzijn zal hen ertoe aanzetten om later in hun academische of professionele leven actief veranderingen door te voeren als hun werk niet aansluit bij hun persoonlijke prioriteiten.

- ➔ **Zelfregulatie:** Het vermogen om je inspanningen te richten op specifieke doelen

In een tijdperk van constante afleiding zullen leerlingen zonder de interne tools om hun aandacht te leiden, overgeleverd zijn aan hun impulsen. Zelfregulerende leerlingen stellen echter kortetermijndoelen en langetermijndoelen, controleren de voortgang naar die doelen, beheren hun tijd en ontwikkelen positieve leerstrategieën. Deze leerlingen zullen in staat zijn hun waarden in de praktijk te brengen. Het vermogen om impulsen te onderdrukken kan met name nuttig zijn om de autonomie van leerlingen met leerproblemen te ondersteunen. Het stellen en bijhouden van doelen, timemanagement en impulsbeheersing zijn fundamentele vaardigheden waarmee de autonomie van leerlingen kan worden opgebouwd. In combinatie met een groot vertrouwen in hun eigen kunnen en begrip van hun waarden, sturen zelfregulerende leerlingen hun eigen educatieve, professionele en persoonlijke traject.

DIDACTIVE

➔ Individuele variatie

Sommige leerlingen zijn mogelijk meer geneigd om deze vaardigheden te ontwikkelen of komen mogelijk al met een positief gevoel van autonomie naar school. Deze eigenschappen worden beïnvloed door factoren zoals de thuissituatie en de eerste levensjaren van de leerling, die buiten de controle van een leerkracht liggen. Een gevoel van autonomie is echter zeer veranderlijk en er zijn een aantal strategieën die leerkrachten kunnen gebruiken om de ontwikkeling van de zelfredzaamheid, het zelfbewustzijn en de zelfregulatie van leerlingen te ondersteunen en te bevorderen.

De waarde van het prioriteren van agency in het onderwijs

Agency is belangrijk in onderwijsomgevingen, omdat agency-leerlingen op een doordachte en doelgerichte manier reageren op hun omgeving en levensloop. Een leerling met een hoog agency-gevoel creëert in plaats van erop te reageren. In de klas communiceren leerlingen met een agency-gevoel regelmatig hun interesse en uiten ze voorkeuren, vragen ze inspraak in hoe problemen opgelost moeten worden en zoeken ze naar manieren om de les persoonlijke relevantie te geven. Ze zullen doelbewust te werk gaan door doelen of doelstellingen aan te bevelen, bronnen of leermogelijkheden te zoeken, studiestrategieën en -ruimtes te vinden die bij hen passen, en om verduidelijking of hulp te vragen. Ze zullen bijdragen aan lessen door suggesties of bijdragen te doen, diepgaande vragen te stellen en hun gedachten en meningen te delen. Leerlingen die een agency-gevoel ontwikkelen, zijn pleitbezorgers voor zichzelf en de kwesties die hen aan het hart gaan.

Agency ondersteunt leerlingen tijdens hun schooljaren

Agency voorspelt zeer gewaardeerde academische resultaten. Zo blijkt dat leerlingen die actief op zoek zijn naar verduidelijking of hulp vragen aan hun docenten, hoger scoren op gestandaardiseerde examens. Omgekeerd behalen leerlingen die aarzelen om hulp of verduidelijking te zoeken lagere cijfers dan leerlingen die graag met hun docenten omgaan. Bovendien zullen leerlingen die zich verbinden met de diepere betekenis van een opdracht ook meer plezier hebben in de taak en hogere prestaties behalen. Ten slotte hebben leerlingen die evalueren hoe ze zich het beste kunnen concentreren op en handelen naar aanleiding van hun bevindingen, hogere leerresultaten. Kortom, leerlingen die manieren zoeken om zich persoonlijk te verhouden tot hun leerproces en manieren vinden om te groeien en zich te verbeteren, behalen betere academische resultaten. Hoewel leerlingen van nature een

DIDACTIVE

voorkeur hebben voor specifieke vakken, beschrijft agency de stabiele interne eigenschap van het vermogen om hun leerproces te motiveren en te reguleren over verschillende vakgebieden heen. Agency is variabel van persoon tot persoon, maar stabiel binnen het individu in verschillende contexten.

Leerlingen met een hoog gevoel van agency zijn ook veel vaker geneigd om lid te worden van of leiding te geven aan clubs en sportteams. Agency-bewust leerlingen nemen initiatief in maatschappelijke kwesties die hen aangaan en zijn meer bereid om zichzelf regelmatig uit te dagen en bewust deel te nemen aan activiteiten waarbij ze de kans krijgen om fouten te maken en ervan te leren. Agency kan leerlingen ook in staat stellen om positieve verandering binnen hun gemeenschap te bevorderen, aangezien geloof in eigen kunnen en de bereidheid om actie te ondernemen individuen en hun gemeenschappen vooruit kunnen helpen.

Agency-bewust leerlingen komen bijvoorbeeld eerder voor elkaar op of beargumenteren een standpunt tegenover een intimiderende tegenpartij in plaats van de andere kant op te kijken of zich machteloos te voelen wanneer ze getuige zijn van pesten of onrecht. Evenzo dragen leerlingen die zich op hun gemak voelen om hun stem te laten horen en actief deelnemen aan hun leerproces bij aan de opbouw van een sterkere schoolgemeenschap.

Agency bereidt studenten voor op het leven na school

Een essentiële rol van onderwijs is het voorbereiden van studenten om professioneel te floreren na hun schooltijd. Om succesvol te zijn in de snelle en constant veranderende wereld van vandaag, moeten studenten een verlangen en een aanleg voor levenslang leren ontwikkelen. In een markt waar bedrijven steeds vaker het talent inhuren dat ze nodig hebben voor een specifieke baan of project, moeten werknemers vaak zelf verantwoordelijk zijn voor het ontwikkelen van vaardigheden in plaats van te vertrouwen op hun werkgevers voor training op de werkvloer. Studenten die de arbeidsmarkt betreden, bevinden zich vaak op onbekend terrein wat betreft hun vaardigheden en kennis. Om te floreren, moeten ze zowel het vermogen hebben om te bepalen wat ze moeten leren als de innerlijke motivatie om het te leren, zelfs als het moeilijk is. Agenten zullen actiever uitdagende projecten nastreven, hun gedachten en meningen delen en leiderschapsrollen binnen hun teams op zich nemen. De onvoorspelbare en veranderende aard van de arbeidsmarkt van vandaag benadrukt de noodzaak voor studenten om actief de regie te nemen over hun professionele leven en leren.

DIDACTIVE

In een democratie is het welzijn van de bevolking afhankelijk van de actieve participatie van haar burgers. Agency vormt rechtstreeks het democratisch burgerschap van een individu door middel van persoonlijke verantwoordelijkheid en een rechtvaardigheidsoriëntatie. Persoonlijke verantwoordelijkheid verwijst naar iemands bereidheid om voor zijn of haar gemeenschap te zorgen, terwijl burgers die zich richten op sociale rechtvaardigheid zich actief inzetten voor maatschappelijke en sociale zaken op lokaal, provinciaal en nationaal niveau. Deze individuen met een hoog agentschap bestrijden sociale, politieke en economische onrechtvaardigheden en overwegen strategieën door systemische problemen bij de wortel aan te pakken. Burgers met een hoog agency gevoel vormen de ruggengraat van elke bloeiende democratie. Daarom moet een deel van de rol van onderwijs in democratische landen zijn om leerlingen te stimuleren hun eigen mening te ontwikkelen, hun stem te laten horen en actie te ondernemen.

Leerlingen die in hun vormende jaren een sterk agency gevoel ontwikkelen, zullen ook in hun volwassen leven vaker gezonde persoonlijke relaties aangaan. Agenten met een stabiel gevoel van eigenwaarde zijn daarom bereid om problemen in interpersoonlijke relaties aan te pakken. Een gebrek aan agency in een relatie kan in ernstige gevallen uitmonden in misbruik.

Leeromgevingen die de autonomie van leerlingen bevorderen

In dit nieuwe tijdperk van schijnbaar eindeloze informatie zijn de mogelijkheden voor leerlingen enorm. Zelfsturende individuen kunnen elke vaardigheid of elk vakgebied nastreven dat hen interesseert. Leerlingen die een sterk geloof hebben in hun eigen kunnen en de zelfregulatie om zich effectief aan hun doelen te houden, zullen autonomie uitoefenen als hun omgeving bevorderlijk is voor autonomie. Hieronder staan verschillende manieren om dergelijke leeromgevingen te creëren.

Congruentie tussen de sociale en academische identiteit van leerlingen

Dit houdt in dat ervoor moet worden gezorgd dat de activiteiten van leerlingen binnen de schoolgemeenschap niet in strijd zijn met hun sociale waarde binnen hun vriendengroep. Op traditionele scholen staan leerlingen die zich nog niet sterk inzetten voor een academische identiteit onder grote druk, zowel intern als extern, om zichzelf te definiëren op manieren die identificatie met school minimaliseren. Geïnternaliseerde stemmen verzetten zich onophoudelijk tegen de afstemming van waarden op leraren en hun academische taken, waardoor schoolwerk onverenigbaar lijkt met populariteit of loyaliteit aan bepaalde belangrijke referentiegroepen

DIDACTIVE

(zoals de cultuur, etnische groep, geslacht, familie of leeftijdsgenoten van een leerling). Tegen de tijd dat ze de middelbare school bereiken, maken nog maar heel weinig leerlingen deel uit van groepen die primair worden gekenmerkt door academische excellentie. Een klaslokaal dat echter erkent dat een leerling zijn of haar sociale imago intact moet houden, kan het lesgeven en leren aanpassen aan een agentische academische identiteit. Het creëren van identiteitscongruentie met academisch gedrag kan worden bereikt door de trots van leerlingen op hun etnische achtergrond en familietraditie te versterken, terwijl tegelijkertijd mogelijkheden worden gecreëerd voor 'code-switching' en andere strategieën die inspelen op de sterk verschillende gedragsverwachtingen op school, op de werkvloer en in peergroepen. Wanneer een leerling een bepaalde academische taak als hoog in persoonlijke relevantie beoordeelt zonder dat dit een risico vormt voor een positief sociaal imago, resulteert dit in een bereidheid om zich actief met die taak en die omgeving bezig te houden.

Leerlinggestuurd leren door middel van duidelijke beoordeling

Discussies over beoordeling in de klas kunnen zich richten op cijfers, het gewicht van verschillende opdrachten ten opzichte van toetsen en projecten, de impact van het te laat inleveren van opdrachten en de hoeveelheid materiaal die tijdens toetsen behandeld moet worden. Het lijkt erop dat deze gesprekken zelden gericht zijn op het leerproces van leerlingen. Bovendien voelt het beoordelen vaak als definitief voor leerlingen. Ze kijken de opmerkingen bij beoordeelde opdrachten misschien niet na en nemen niet de tijd om de opgaven te bestuderen die ze voor een toets gemist hebben, omdat ze niet inzien dat het leren van deze informatie enige invloed zal hebben op hun toekomstige cijfer. Dit alles kan ertoe leiden dat leerlingen zich ongeïnteresseerd of zelfs machteloos voelen als het gaat om hun studieresultaten.

Doelgerichte formatieve beoordeling neemt de passiviteit van leerlingen weg die geassocieerd wordt met studieresultaten. Een toets kan bijvoorbeeld duidelijk aangeven welke leerdoelen de leerling beheerst en welke nog moeten beheersen. Duidelijke formatieve beoordeling ondersteunt de zelfredzaamheid van leerlingen door de specifieke sterke punten en ontwikkelpunten van een leerling te communiceren. Een student in dit systeem kan beter bepalen hoe hij zijn cijfer kan verbeteren op basis van het belangrijkste aspect van onderwijs: hoe goed hij de inhoud van de cursus begrijpt en kan toepassen.

DIDACTIVE

Autonomie door 'just-in-time'-ondersteuning

Hoewel betrokkenheid om verschillende redenen van dag tot dag kan verschuiven, kunnen leraren een stabiel gevoel van autonomie bevorderen om te leren, dat de algemene oriëntatie van leerlingen op school bepaalt. Agency wordt ontwikkeld door de delicate balans te bieden tussen ondersteunende ondersteuning en autonomie. Leraren die regelmatig het begrip van leerlingen peilen, kunnen deze balans positief beheren door leerlingen een zekere mate van autonomie te geven in hun leerproces en tegelijkertijd 'just-in-time'-instructie te geven. Een leraar die bijvoorbeeld een leerling begeleidt die aan een STEM-project werkt, kan ingrijpen door expliciete instructie te geven over een specifiek wetenschappelijk of wiskundig principe, zodat de leerling verder kan met zijn of haar hypothesevorming en probleemoplossing. Evenzo kan een leraar een groepsdiscussie over een roman ondersteunen door contextuele kennis te bieden over de historische setting van de roman, die de leerlingen in staat stelt relevante inzichten te verkrijgen, maar de aard van de discussie niet dicteert of domineert. Deze vorm van ondersteuning stelt leerlingen in staat om zelfstandig of in samenwerking aan hun leerdoelen te blijven werken zonder te worden belemmerd door een gebrek aan kennis.

Onderwijs dat agency bevordert

De volgende instructiemodellen optimaliseren de ontwikkeling van agency door leerlingen aan te moedigen te beslissen wat ze moeten leren en hoe ze dat het beste kunnen leren om hun project te kunnen voltooien. Leerlingen ontdekken zelf de hiaten in hun huidige kennis en zoeken naar hulpmiddelen (zoals hun docent) om vooruitgang te boeken.

➔ Probleemgestuurd leren

Probleemgestuurd en projectgestuurd leren bieden leerlingen mogelijkheden om agency te ontwikkelen door een probleem te begrijpen dat zich op de grens van hun huidige begrip of vaardigheidsniveau bevindt (houd er echter rekening mee dat probleemgestuurd leren geen efficiënte manier is voor leerlingen om nieuwe inhoud te leren). Omdat ze vergelijkbare patronen volgen, wordt hieronder alleen probleemgestuurd leren als voorbeeld gebruikt. Dit instructiemodel volgt een reeks stappen en lijkt misschien specifiekere dan andere hier opgenomen strategieën, maar leerkrachten kunnen onderdelen uit het volgende model ontwikkelen, aanvullen of weglaten om het beter aan te laten sluiten bij hun eigen leerlingen. Leerkrachten kunnen er ook voor kiezen om elementen van het model te integreren in plaats van het als geheel te gebruiken.

DIDACTIVE

➔ **Presenteer het probleem**

De leerlingen worden in kleine groepjes verdeeld en aan elk groepje wordt een gespreksleider toegewezen. De gespreksleider is verantwoordelijk voor het begeleiden van de groepsdiscussie door ervoor te zorgen dat iedereen de kans krijgt om zijn of haar mening te geven. De leerlingen krijgen het probleem vervolgens 'koud' voorgelegd. Met andere woorden, ze krijgen geen context. Dit stimuleert leerlingen om verschillende gebieden van hun voorkennis te verkennen en verbanden te leggen tussen deze gebieden.

➔ **Bespreek het probleem**

De groep bespreekt vervolgens het probleem en ontwikkelt hypothesen over de oplossing op basis van de voorkennis of ervaring die ze inbrengen. Vervolgens identificeren ze verschillende 'leerproblemen': relevante onderwerpen die de leerlingen naar hun mening niet zo goed begrijpen als ze zouden moeten om het probleem op te lossen. Elke leerling reflecteert mondeling op het probleem en mogelijke oplossingen op basis van zijn of haar bestaande kennis en neemt de verantwoordelijkheid op zich om een van de leerproblemen te onderzoeken. In plaats van vooraf vastgestelde leerdoelen stellen leerlingen zichzelf doelen (dit zijn de leerproblemen die ze zelf identificeren).

➔ **Zelfgestuurd leren**

Na de discussie sturen leerlingen hun eigen leerproces aan en gebruiken de beschikbare middelen op de manier die zij het meest effectief vinden. De docent moet altijd betrokken zijn bij de middelen, die zorgvuldig op vragen reageert om leerlingen aan te sporen verder te denken in plaats van simpelweg het antwoord te geven.

➔ **Het probleem opnieuw evalueren**

De leerlingen komen opnieuw bijeen om het probleem opnieuw te evalueren aan de hand van hun gezamenlijke nieuwe informatie en vaardigheden. Leerlingen delen ook welke strategieën of middelen ze gebruiken om informatie te verzamelen en hoe deze al dan niet nuttig waren. Dit deel van het proces maakt leerlingen bewust van positieve leergewoonten. Wanneer zich nieuwe leerproblemen voordoen, keren leerlingen terug naar stap drie (zelfgestuurd leren). Deze cyclus wordt over het algemeen herhaald gedurende een periode van vijf tot zes weken, met gaandeweg kleinere subvragen. De docent bepaalt echter zelf hoe lang ze aan elk probleem werken.

Door leerlingen ontworpen modules

Deze instructiemethode houdt in dat leerlingen een door de docent aangereikt kader gebruiken om hun eigen modules te ontwikkelen.

DIDACTIVE

Leerlingen presenteren hun modules vervolgens aan de klas en iedereen stemt op de onderwerpen waarover de hele klas zal leren. Dit kader stelt leerlingen in staat om te informeren naar interessegebieden en conceptueel begrip te verwerven van de belangrijkste concepten, de globale context, de onderzoeksvraag en feitelijke, conceptuele of bespreekbare onderzoeksvragen die bij dat onderwerp horen. Het vereist ook dat leerlingen beslissen wat de beste manier is om de beheersing van het concept te toetsen en een summatieve beoordeling te maken. De rol van de docent in deze aanpak is cruciaal om ervoor te zorgen dat het focusonderwerp niet alleen interessant is voor de leerlingen, maar ook aansluit bij waardevolle kennis en leerresultaten. De docent kan leerlingen ook expliciet leren hoe ze een beoordelingsinstrument kunnen ontwerpen dat hun beheersing van het onderwerp effectief evalueert. Deze aanpak bevordert de zelfredzaamheid door leerlingen te verplichten een waardevol leerdoel te identificeren en vervolgens te bepalen hoe ze dit het beste kunnen bereiken. Het kader dient echter te worden gebruikt als aanvulling op, en niet als vervanging van, door de docent ontworpen modules.

Het meten van agency

Het periodiek evalueren van het sociaal-emotionele leren van leerlingen dient een dubbel doel: de leraar informeren over de voortgang en het welzijn van hun leerlingen en leerlingen stimuleren om zelfbewustzijn te oefenen. Hoewel formele schoolbrede sociaal-emotionele beoordelingen waardevol zijn voor het verzamelen van uitgebreide gegevens, zijn deze metingen tijdrovend en kunnen ze in de praktijk niet vaker dan een of twee keer per jaar worden uitgevoerd. Voor deze formele beoordelingen is de Panorama Social-Emotional Learning Survey een betrouwbare meting met sterk bewijs van validiteit. Docenten kunnen echter op tweewekelijkse of maandelijkse basis de agency van leerlingen informeel meten door de volgende vragen te stellen:

- Hoe vaak blijft u gefocust wanneer u zelfstandig werkt? (Bijna nooit/Soms/Redelijk vaak/Bijna altijd)
- Hoe zeker bent u ervan dat u al het werk dat in uw lessen is opgegeven, kunt afmaken? (Helemaal niet zeker/Vrij zeker/Zeer zeker)
- Wanneer ingewikkelde ideeën in de les worden gepresenteerd, hoe zeker bent u ervan dat u ze begrijpt? (Helemaal niet zeker/Redelijk zeker/Zeker/Zeer zeker)
- Hoe zeker ben je ervan dat je het zwaarste werk dat je in je lessen krijgt, aankunt? (Helemaal niet zeker/Redelijk zeker/Zeker/Zeer zeker)
- Hoe waarschijnlijk is het dat je een andere strategie probeert als je vastloopt tijdens het leren van iets nieuws? (Helemaal niet waarschijnlijk/Redelijk waarschijnlijk/Waarschijnlijk/Zeer waarschijnlijk)

DIDACTIVE

- Hoe vaak denk je na over de beste manier om het project aan te pakken voordat je aan een uitdagend project begint? (Bijna nooit/Soms/Redelijk vaak/Bijna altijd)
- Hoeveel moeite doe je voor je huiswerk? (Heel weinig moeite/Enige moeite/Behoorlijk wat moeite/Veel moeite)
- Hoeveel moeite doe je om je aandacht erbij te houden als je docent aan het woord is? (Heel weinig moeite/Enige moeite/Behoorlijk wat moeite/Veel moeite)
- Hoe vaak probeer je jezelf uit te dagen tijdens je leerproces? (Bijna nooit/Soms/Redelijk vaak/Bijna altijd)
- Hoe vaak leg je verbanden tussen je leerproces en de dingen die belangrijk voor je zijn in je leven? (Bijna nooit/Soms/Redelijk vaak/Bijna altijd)
- Hoe vaak zoek je hulp en feedback om je werk te verbeteren en je doelen te bereiken? (Bijna nooit/Soms/Redelijk vaak/Bijna altijd)
- Hoe zeker ben je ervan dat je de doelen die je jezelf op school hebt gesteld, kunt bereiken? (Helemaal niet zeker/Redelijk zeker/Zeer zeker/Zeer zeker)
- Hoe zeker voel je je om je voortgang naar het behalen van je schooldoelen te evalueren en te bepalen wat je nog moet leren of beheersen? (Helemaal niet zeker/Redelijk zeker/Zeer zeker)

Theorie en praktijk van agency-ontwikkeling en gerelateerde termen in uw land

Persianis, P. K. (2003). Structuur en agency in het Modern Grieks Onderwijs. *Europees Onderwijs*, 35(3), 44–59. doi:10.2753/eue1056-4934350344

Sinds de oprichting in 1828 heeft de moderne Griekse staat, om redenen die later zullen worden uitgelegd, enorme nadruk gelegd op structuur, terwijl agency in al haar functies werd gebagatelliseerd. Het resultaat is een verwarrende polynomie en een "systeem van juridische, administratieve en structurele rigiditeiten", gekoppeld aan de aanname dat "de invoering van een wet de invoering van een beleid garandeert" (OESO 1995, pp. 2, 6). Legalisme en de nadruk op structuur zijn bijzonder sterk aanwezig in het onderwijs.

OESO (2011), Onderwijsbeleidsadvies voor Griekenland, Sterke presteerders en succesvolle hervormers in het onderwijs, OECD Publishing, Parijs, <https://doi.org/10.1787/9789264119581-en>.

De toekomst van het welzijn in Griekenland zal afhangen van het verbeteren van de onderwijsprestaties om de productiviteit te verhogen en de sociale

DIDACTIVE

resultaten te verbeteren. In de huidige economische context, met de noodzaak om de beste waarde voor de uitgaven te krijgen, moet en kan Griekenland de inefficiënties in zijn onderwijsstelsel aanpakken. De uitdagingen zijn aanzienlijk. Zo loopt Griekenland achter op veel OESO-landen wat betreft de prestaties op PISA, waaronder landen met dezelfde of lagere uitgaven per student, evenals landen met dezelfde of lagere economische ontwikkelingsniveaus. De salariskosten per student liggen boven het OESO-gemiddelde, voornamelijk omdat Griekse docenten minder lesuren hebben en Griekenland kleinere klassen heeft. Een kleiner percentage studenten dat aan het hoger onderwijs begint, behaalt een eerste graad binnen de wettelijke studietijd dan in enig ander Europees land. Om de uitdagingen aan te pakken, heeft de Griekse regering een gedurfde agenda opgesteld en advies ingewonnen bij een taskforce voor de ontwikkeling en implementatie van hervormingsvoorstellen die aansluiten bij de beste praktijken in OESO-landen. Het rapport (OESO, 2011) presenteert de resultaten van de werkzaamheden van de taskforce. Het presenteert een stappenplan voor de succesvolle implementatie van de hervormingen, met verwijzingen naar relevante ervaringen in andere landen. Als bijdrage aan de lopende beleidsdiscussies in Griekenland worden specifieke acties op de korte, middellange en lange termijn aanbevolen die de efficiëntie van het onderwijsstelsel van het land kunnen verbeteren.

- Beroepsonderwijs en -opleiding (BOO) omvat trainingen op het gebied van groene vaardigheden. De nieuwe nationale vaardighedenstrategie van oktober 2023 (Cedefop, 2024) identificeert interventiegebieden om de vaardigheden van werknemers te verbeteren. Deze omvatten het kweken van milieubewustzijn en het bevorderen van verantwoord milieugegedrag, het ontwikkelen van de circulaire economie en het stimuleren van energiebesparende activiteiten, het investeren in beroepen en vaardigheden voor de toekomst, en het versterken van innovatie en veerkracht van bedrijven door het verbeteren van de digitale vaardigheden van de bevolking. Wat betreft het voortgezette BOO heeft de Griekse openbare dienst voor arbeidsvoorziening 'programma's voor het verbeteren en omscholen van vaardigheden in sectoren met een hoge vraag, met de nadruk op digitale en groene vaardigheden' geïmplementeerd voor zowel werklozen als werknemers, ondersteund door de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit.
- Griekenland introduceert groene specialisaties en thematische scholen in het BOO. Volgens Wet 4763/2020, die het beroepsonderwijs en de beroepsopleidingen ingrijpend hervormde, werden in 2022 vier groene vakgebieden geïntroduceerd in het voortgezet onderwijs (ΕΠΑΛ): technicus biologische landbouw, technicus installatie hernieuwbare energiebronnen, technicus verwarmingsinstallaties en olie- en

DIDACTIVE

aardgastechnologie, en landschaps- en milieutechnicus technologische toepassingsprojecten (Helleense Republiek, 2020). Op basis van de bepalingen van dezelfde wet werden in 2021 drie instituten voor hoger beroepsonderwijs (Δ IEK) omgevormd tot thematische instituten met een focus op natuurlijke omgeving en duurzaamheid (Cedefop, 2024).

- Een nieuwe wet beoogt het beroepsonderwijs en –opleiding in Griekenland verder te hervormen. Wet 5082/2024 heeft tot doel de integratie van verschillende beroepsonderwijsstructuren te versterken en de synergieën binnen het nationale kwalificatiekader (NQF) te verbeteren. De wet voorziet in belangrijke veranderingen, zoals het moderniseren van instituten voor postsecundaire beroepsopleidingen (IEK) en het hernoemen ervan naar hogere beroepsopleidingsscholen (Σ AEK). De oprichting van centra voor beroepsonderwijs en –opleiding (KEEK) is voorzien, met als doel a) het bereik van de samenleving te versterken en b) aansluiting te vinden bij de arbeidsmarkt, rekening houdend met de bijzonderheden van lokale samenlevingen en economieën. De wet voorziet ook in de oprichting van bureaus voor professionele ontwikkeling en carrière (Γ EA Σ) samen met een relevant digitaal informatieportaal. De programma's die worden aangeboden door de modelscholen voor beroepsonderwijs (Π EPAA) zullen worden uitgebreid naar alle scholen voor beroepsonderwijs (ϵ PA Λ).
- Griekenland verhoogde het aantal leerlingplaatsen. In Griekenland volgde 45,3% van de studenten in het middelbaar onderwijs in 2022 een beroepsgerichte opleiding. Slechts een derde (35,4% in 2023) van de recent afgestudeerden in het beroepsonderwijs in Griekenland had werkervaring opgedaan, wat ver onder het EU-gemiddelde van 64,5% ligt. In het schooljaar 2023/2024 werden in het leerlingstelsel op niveau 5 van het Europees kwalificatiekader (postsecundair jaar – leerlingplaats) in totaal 9.550 leerlingplaatsen beschikbaar gesteld. Dit komt overeen met een aanzienlijke stijging van 45,5% in het aantal leerlingplaatsen ten opzichte van het voorgaande schooljaar. Deze trend zal naar verwachting de komende jaren doorzetten.
- Het ESF+ ondersteunt beroepsonderwijs en –opleiding in Griekenland. In het kader van het operationele programma 'Human Resources en Sociale Cohesie' van de cohesiebeleidsfondsen ondersteunt het ESF+ maatregelen op het gebied van bestuur van beroepsonderwijs en –opleiding. Deze omvatten de oprichting van een projectmanagementeenheid die zich toelegt op de ondersteuning van het bestuur van het strategisch plan voor beroepsonderwijs

DIDACTIVE

en -opleiding, levenslang leren en jeugd. Daarnaast omvat het de ontwikkeling van een certificeringssysteem voor loopbaan- en beroepskeuzeadviseurs en een observatorium om de overgang van afgestudeerden in het beroepsonderwijs en -opleiding naar de arbeidsmarkt te volgen. Dit richt zich op NQF-niveaus 3 en 5 en omvat acties gericht op het monitoren van de voortgang, het analyseren van de rol van certificering en het in kaart brengen van onderwijs- en beroepstrajecten. Initiatieven op het gebied van beroepsopleiding vallen ook onder het ESF+, zoals de actie inzake beroepsopleiding voor studenten aan openbare scholen voor hoger beroepsonderwijs, die zich richt op de financiering van theoretische en laboratoriumgebaseerde opleidingen, evenals praktijkopleidingen voor nieuwe studenten.

- Er zijn inspanningen geleverd om de relevantie van de vaardighedenverwerving, ondersteund door het EU-instrument voor technische ondersteuning, voor de arbeidsmarkt te vergroten. Recent afgestudeerden in het beroepsonderwijs en -opleiding in Griekenland hebben een relatief lage arbeidsparticipatie (67,4% in 2023, vergeleken met het EU-gemiddelde van 81,0%)²¹. Het doel van een relevant project van het instrument voor technische ondersteuning, dat verder gaat dan het beroepsonderwijs en -opleiding, is het ministerie van Onderwijs, Religieuze Zaken en Sport, het ministerie van Arbeid en Sociale Zekerheid en de Openbare Dienst voor Arbeidsvoorziening (ΔΥΠΑ) te ondersteunen bij het ontwikkelen van een alomvattende aanpak voor vaardighedenverwerving van school tot volwassenenonderwijs om hun relevantie voor de arbeidsmarkt te vergroten. De verwachte resultaten zijn a) de vaststelling van een kader voor vaardigheden en competenties voor het basis- en voortgezet onderwijs; b) de ontwikkeling van een methodologie voor evidence-based profilering van werkzoekenden en feedbackmechanismen voor bijscholing en omscholingsprogramma's; en c) de ontwikkeling van een prestatiegericht evaluatiekader voor relevante aanbieders van niet-formeel leren.
- Beslissende maatregelen met betrekking tot beroepsonderwijs en -opleiding zijn opgenomen in het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland: een nieuwe strategie voor levenslang leren en het nationale systeem voor bijscholing, met inbegrip van maatregelen voor de ontwikkeling van het nieuwe institutionele kader voor levenslang leren en de ontwikkeling van vaardigheden, kwaliteitscontrole van educatief materiaal en de ontwikkeling van een nationaal portaal voor vaardigheden (portal.skills.gov.gr).

DIDACTIVE

Uw voorgestelde werkdefinitie van 'agency'

Inzicht in Agency in Diversiteit, Gelijkheid en Inclusie (DEI): Definitie en voorbeelden

➔ Definitie:

Agency, in de context van DEI, verwijst naar het vermogen van een individu om onafhankelijk te handelen en keuzes te maken die zijn of haar leven en omgeving beïnvloeden. Het omvat het vermogen om voor zichzelf op te komen, beslissingen te nemen en de controle over de eigen omstandigheden te nemen. Binnen organisaties en gemeenschappen stelt agency individuen in staat hun perspectieven te uiten, toegang te krijgen tot middelen en bij te dragen aan besluitvormingsprocessen.

➔ Het belang van agency in DEI:

1. Empowerment: Agency is fundamenteel voor het empoweren van gemarginaliseerde groepen. Het stelt hen in staat systemische barrières te doorbreken, op te komen voor hun rechten en actief deel te nemen aan initiatieven die gericht zijn op gelijkheid en inclusie.
2. Stem en Representatie: Agency zorgt ervoor dat diverse stemmen worden gehoord en gewaardeerd. Door individuen de autonomie te geven om hun identiteit en ervaringen te uiten, kunnen organisaties een inclusieve omgeving creëren waarin iedereen zich gerespecteerd en vertegenwoordigd voelt.
3. Eigenaarschap en verantwoordelijkheid: Wanneer individuen zelf de regie voeren, nemen ze de regie over hun acties en verantwoordelijkheden. In de context van DEI betekent dit dat je jezelf en anderen verantwoordelijk houdt voor het bevorderen van eerlijkheid, het bestrijden van vooroordelen en het stimuleren van een cultuur van inclusiviteit.
4. Innovatie en creativiteit: Eigen regie stimuleert innovatie door diverse perspectieven en ideeën te stimuleren. Wanneer individuen zich gesterkt voelen om hun unieke inzichten bij te dragen, kunnen organisaties een breder scala aan talenten en ervaringen benutten om creativiteit en probleemoplossing te stimuleren.

➔ Voorbeelden van agency in DEI:

1. Employee Resource Groups (ERG's): Veel bedrijven richten ERG's op om een platform te bieden waar medewerkers met diverse achtergronden samen kunnen komen, ervaringen kunnen delen en kunnen pleiten voor verandering. Via ERG's oefenen medewerkers agency uit door gesprekken te initiëren over inclusie op de werkplek, beleid voor te stellen en evenementen te organiseren om diversiteit te vieren.

DIDACTIVE

2. Belangenbehartiging in de gemeenschap: In de gemeenschap manifesteert agency zich via grassroots-bewegingen en lobbyactiviteiten. Zo kunnen LGBTQ+-activisten zich mobiliseren om inclusief beleid te promoten, discriminatie aan te pakken en veilige ruimtes te creëren voor hun gemeenschapsleden. Deze collectieve agency stimuleert sociale verandering en bevordert grotere acceptatie en gelijkheid.

Conclusie:

Op weg naar het creëren van inclusieve omgevingen is het bevorderen van agency van cruciaal belang. Door individuen in staat te stellen autonomie uit te oefenen, op te komen voor hun rechten en een zinvolle bijdrage te leveren, kunnen organisaties en gemeenschappen de principes van diversiteit, gelijkheid en inclusie bevorderen. Het erkennen en waarderen van agency bevordert niet alleen eerlijkheid en respect, maar cultiveert ook een cultuur van verbondenheid waarin iedereen kan floreren.

Referenties:

Schlosser, M. (2015). Agency. https://plato.stanford.edu/entries/agency/?trk=public_post_comment-text

Emirbayer, M., & Mische, A. (1998). What is agency?. *American journal of sociology*, 103(4), 962–1023. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/231294>

Agency wordt gezien als het vermogen van mensen om hun ideeën en plannen uit te voeren en zo hun huidige denkwijze of praktijk te transformeren (Virkkunen, 2006). Agency houdt ook verband met autonomie en zelfontplooiing, en fungeert als een kracht die verandering en weerstand tegen structurele macht teweegbrengt (Eteläpelto et al., 2013). In meer algemene termen beschrijft agency hoe mensen functioneren als invloedrijke actoren die hun omgeving kunnen veranderen (Bunnin & Yu, 2009; Goller & Harteis, 2017).

Agency van leraren verwijst naar hun actieve bijdrage aan het vormgeven van hun werk en de omstandigheden ervan (Hadar & Benish-Weisman, 2019). Als construct benadrukt agency van leraren het vermogen om les te geven en te leren binnen de middelen en beperkingen van de werkomgeving, en houdt het rekening met de persoonlijke overtuigingen, waarden en eigenschappen van leraren (Gudmundsdottir & Hathaway, 2020).

Agency van leraren verwijst naar een belangrijke combinatie van iemands "gevoel van intentionaliteit en de door hen waargenomen mogelijkheden en kansen" (Priestley et al., 2016, p. 3). Leraren moeten

DIDACTIVE

over de kennis, vaardigheden en capaciteiten beschikken om niet alleen het leren van leerlingen te verbeteren, maar ook kritisch te reflecteren op en te pleiten voor onderwijs- en leerproblemen en -beleid (Coffman, 2015; Wilcox & Lawson, 2018). Dit vereist leraren met een gevoel van handelingsbekwaamheid en een gevoel van hun eigen collectieve macht (Colvin, 2013).

De handelingsbekwaamheid van leraren wordt beïnvloed door schoolleiders die hun leraren als professionals behandelen, innovatieve implementatiestrategieën prefereren en vertrouwensrelaties en communicatie hebben opgebouwd (Lawson et al., 2017). In feite is handelingsbekwaamheid het resultaat van de wisselwerking tussen individuele en groeps-/collectieve percepties en intenties, en de omstandigheden die de school, het schooldistrict en de omliggende gemeenschap bieden (Wilcox & Lawson, 2018). Onderzoekers die de handelingsbekwaamheid van leraren onderzoeken, moeten daarom de culturen, structuren en relaties onderzoeken die de specifieke 'ecologieën' vormen waarin leraren werken, waaronder het organisatieklimaat, de routines en de rituelen van de school (Lawson et al., 2017).

In bestaand onderzoek wordt menselijk handelen doorgaans geassocieerd met zeer positieve aspecten, zoals creativiteit en motivatie, welzijn en zelfs algemeen geluk (Chen-Levi et al., 2022; Welzel & Inglehart, 2010).

➔ **Opmerkingen over het onderzoek**

Handige tool: Panorama Social-Emotional Learning Survey. (GEBRUIKERSGIDS Panorama Social-Emotional Learning Survey Onderwerpen en Vragen voor Leerlingen, Leraren en Personeel). Panorama Education is een onderwijstechnologiebedrijf, opgericht in 2012, dat leerlingen helpt academisch succes en welzijn te behalen en scholen en schooldistricten een platform biedt om te horen wat gezinnen, leerlingen en leraren in de klas nodig hebben. Docenten gebruiken het softwareplatform van Panorama om leerlingen te begrijpen en te ondersteunen op het gebied van academische prestaties, aanwezigheid, gedrag en de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Districtleiders gebruiken hetzelfde platform om de voortgang naar strategische doelen, zoals geletterdheid, afstuderen en schoolveiligheid, te volgen.

BELEIDSPAPIEREN – OESO-PERSPECTIEVEN OP HET ONDERWIJSBELEID © OESO 2020, Onderwijsbeleidsvooruitzichten in Griekenland: <https://doi.org/10.1787/f10b95cf-en> & Onderwijs- en opleidingsmonitor 2024 – Landenrapport: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor/en/country-reports/greece.html>

DIDACTIVE

Deskresearch van PRESSURE LINE (Nederland)

Definities en onderzoeksliteratuur over agentschap of gerelateerde termen

Bron 1	Wat Is Agency? Een tijdschriftartikel
Volledige bronvermelding	What Is Agency? Mustafa Emirbayer, Ann Mische American Journal of Sociology, Vol. 103, No. 4 (January 1998)
Link	https://www.jstor.org/stable/10.1086/231294?seq=2
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Dit artikel beoogt - agency analytisch te ontleden in de verschillende componenten (hoewel deze empirisch met elkaar verbonden zijn), - te laten zien hoe deze agentische dimensies verweven zijn met vormen van structuur, - de implicaties van een dergelijke opvatting van agency voor empirisch onderzoek aan te geven. De auteurs conceptualiseren agency als een tijdelijk ingebed proces van maatschappelijke betrokkenheid, geïnformeerd door het verleden (in zijn 'iterationele' of gewoonte-aspect), maar ook gericht op de toekomst (als een 'projectief' vermogen om alternatieve mogelijkheden te bedenken) en op het heden (als een 'praktisch-evaluatief' vermogen om gewoonten uit het verleden en toekomstige projecten te contextualiseren binnen de contingenties van het moment).
Relevante definitie(s)	De wetenschappers Emirbayer en Mische (1998) definiëren agency als een tijdelijk ingebed proces van maatschappelijke betrokkenheid dat wordt beïnvloed door het verleden, gericht is op de toekomst en zich afspeelt in het heden.

DIDACTIVE

Bron 2	Leren gedurende het hele werkzame leven Een tijdschriftartikel
Volledige bronvermelding	Leren gedurende het hele werkzame leven: een relationele afhankelijkheid tussen persoonlijke en sociale agency
Link	https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1111/j.1467-8527.2007.00394.x?src=recsys
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Leren gedurende het hele werkzame leven: een relationele afhankelijkheid tussen persoonlijke en sociale agency
Relevante definitie(s)	Agency in het mbo is nauw verbonden met identiteitsontwikkeling, aangezien leerlingen een professionele identiteit ontwikkelen in hun gekozen vakgebied. Leerlingen in het beroepsonderwijs construeren hun identiteit door deel te nemen aan leeractiviteiten die hun toekomstige rollen weerspiegelen. Deze 'agency betrokkenheid' helpt hen professionele normen te internaliseren en vormt zowel hun agency als hun identiteit.

Bron 3	Agency betrokkenheid Een tijdschriftartikel
Volledige bronvermelding	Agency betrokkenheid: passieve motivatie overstijgen
Link	https://selfdeterminationtheory.org/wp-content/uploads/2024/04/2024_Patall_AE_PrePrint.pdf
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Een artikel van Erika A. Patall Rossier School of Education, University of Southern California, 2024
Relevant definition(s)	Agency is een belangrijk begrip in de psychologie, dat al lang wordt benadrukt als cruciaal voor leren, ontwikkeling, psychologisch functioneren en levensresultaten. Met connecties met onderzoeks tradities binnen de sociale, persoonlijkheids-, onderwijs-, gezondheids- en organisatiepsychologie,

DIDACTIVE

	evenals andere gebieden van de sociale wetenschappen, is agency op talloze manieren gedefinieerd en met vele termen aangeduid. In de kern weerspiegelt agency echter meestal iemands overtuiging, vermogen en motivatie om de sociale wereld en hun eigen resultaten te beïnvloeden en te transformeren. Een agent is iemand die dit vermogen opzettelijk uitoefent en probeert zijn of haar eigen functioneren en levensomstandigheden te beïnvloeden (bijv. Bandura, 2006; 2018). In de klas laten leerlingen soms hun agency gelden door hun innerlijke motivatiebronnen te benutten en zich op manieren in te zetten die de omstandigheden voor hun leren veranderen. Onderzoek in onderwijscontexten heeft inderdaad duidelijk gemaakt dat leraren en leerlingen wederzijds invloed uitoefenen op wat ze geloven, voelen, zeggen en doen in de klas.
Bron 4	Een tijdschriftartikel in het Nederlands
Volledige bronvermelding	Actief leren hoe doe je dat
Link	https://tleerlab.nl/actief-leren-hoe-doe-je-dat/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	In dit voorbeeld wordt de methode 'Actief Leren' beschreven. Bij actief leren is het belangrijk dat leerlingen de lesstof herwerken. Ze maken er als het ware een nieuw product van. Zo moeten ze actief nadenken over de lesstof. Hoe harder je moet nadenken, hoe groter de leerwinst. Hersencellen Wanneer leerlingen actief leren, ontstaan er sterke verbindingen tussen de hersencellen. Dat is wat we willen, want dan kan de lesstof in het langetermijngeheugen worden opgeslagen. Dan leren leerlingen echt.
Relevante definitie(s)	

DIDACTIVE

Bron 5	Autonomie
Volledige bronvermelding	Autonomie
Link	https://wij-leren.nl/autonomie.php
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Wat is autonomie? Autonomie is zelfbeschikking, vrijheid van externe controle. Het woord autonomie is afgeleid van het Griekse <i>autonomía</i> of <i>autos</i>, wat zelf betekent, en van <i>nomos</i>, wat verwijst naar de wet. <i>Autonomos</i> duidt dus aan dat je jezelf je eigen wetten oplegt. In veel (internationale) studies blijkt autonomie van leerlingen de motivatie en prestaties van leerlingen te verhogen. Autonomie is een van de psychologische basisbehoeften, samen met de behoefte aan relatie en competentie. In Nederland hebben veel scholen hun onderwijsconcept vernieuwd met het oog op het verbeteren van de motivatie van hun leerlingen en daarmee het verbeteren van de leerresultaten. Vooral door leerlingen meer autonomie te geven, zouden hun motivatie en leerprestaties worden versterkt. Een belangrijke trend hierin is het zogenaamde adaptieve onderwijs. De drie psychologische basisbehoeften relatie, competentie en autonomie spelen hierbij een belangrijke rol.

DIDACTIVE

Vertaling van agency in uw taal. Indien niet beschikbaar, geef vertalingen van gerelateerde termen.

Agency = Handelingsvermogen / Zelfbeschikking

Theorie en praktijk van agency development en gerelateerde termen in uw land (Max. 1–2 pagina's)

De theorie en praktijk van agency development in Nederland kruisen doorgaans vakgebieden zoals sociologie, psychologie, bestuur en organisatiewetenschappen.

1. Theoretische kaders

In Nederland wordt het concept agency (vaak vertaald als handelingsvermogen of autonomie) onderzocht in disciplines zoals:

➔ Sociologie en sociale wetenschappen:

- Richt zich op hoe individuen of groepen het vermogen ontwikkelen om te handelen binnen maatschappelijke structuren.
- Theorieën van sociologen zoals Pierre Bourdieu (habitus) en Anthony Giddens (structurering) hebben het Nederlandse academische discours beïnvloed.
- Sociale cohesie en maatschappelijke participatie zijn veelvoorkomende gerelateerde termen in onderzoek.

➔ Psychologie en Onderwijs:

- Agency is gekoppeld aan persoonlijke ontwikkeling, zelfeffectiviteit en empowerment.
- In het onderwijs sluit het aan bij actief leren en leerautonomie.

➔ Bestuur en Beleidsstudies:

- Agency in bestuur, met name burgerparticipatie, benadrukt het in staat stellen van individuen en gemeenschappen om beleid te beïnvloeden.
- Decentralisatietrends hebben zelfredzaamheid als een belangrijk principe in het Nederlandse beleid bevorderd.

2. Praktijk in Nederland

Sociale en maatschappelijke ontwikkeling:

➔ Participatieve modellen:

De Nederlandse overheid stimuleert burgerinitiatieven van burgers door middel van beleid dat zelfbeheer en bottom-up benaderingen bevordert.

DIDACTIVE

Voorbeelden hiervan zijn:

- Buurtprojecten.
- Lokale coöperaties.

➔ **Empowermentprogramma's:**

Non-profitorganisaties en gemeenten organiseren vaak empowermenttrainingen voor kwetsbare groepen, met de nadruk op handelingsperspectief en sociaal ondernemerschap.

Onderwijs en persoonlijke ontwikkeling:

- Nederlandse scholen benadrukken het bevorderen van de autonomie van leerlingen door middel van competentiegericht leren en 21e-eeuwse vaardigheden, waaronder kritisch denken en zelfgestuurd leren.
- Programma's zoals talentontwikkeling zijn gericht op het vergroten van de persoonlijke autonomie van leerlingen.

3. Belangrijke gerelateerde termen in het Nederlands

Hier zijn enkele veelgebruikte termen met betrekking tot agencyontwikkeling in Nederland:

- Zelfbeschikking
- Empowerment
- Autonomie
- Participatie
- Zelforganisatie
- Eigenaarschap

Uw voorgestelde werkdefinitie van "agency"

Ons voorstel is om 'agency competences' te gebruiken en niet 'agency'.

Definitie:

Agency competentie is het vermogen van een individu om de kennis die hij/zij bezit toe te passen, om taken effectief uit te voeren, de juiste beslissingen te nemen en doelen te bereiken binnen zijn/haar verantwoordelijkheid.

Opmerkingen over het onderzoek

ChatGPT-uitleg over agency:

In het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding (mbo) is het concept 'agency' cruciaal, omdat het betrekking heeft op hoe individuen keuzes maken en acties ondernemen in hun leer- en professionele ontwikkeling. Agency in mbo-onderzoek onderzoekt vaak hoe lerenden, trainers en instellingen zich door onderwijs- en werkomgevingen bewegen om

DIDACTIVE

carrièrepaden vorm te geven, vaardigheden te verwerven en uitdagingen aan te gaan. Hier is een overzicht van de belangrijkste definities en gerelateerde onderzoeksliteratuur over agency en gerelateerde termen binnen het mbo.

1. Definitie van agency

Agency verwijst over het algemeen naar het vermogen van individuen om zelfstandig te handelen, keuzes te maken en hun omgeving te beïnvloeden. In het mbo kan agency zich manifesteren in de manieren waarop lerenden verantwoordelijkheid nemen voor hun leerproces, zich aanpassen aan werkomgevingen en carrièregerelateerde beslissingen nemen. Wetenschappers zoals Emirbayer en Mische (1998) definiëren agency als een temporeel ingebed proces van maatschappelijke betrokkenheid, geïnspireerd door het verleden, gericht op de toekomst en uitgevoerd in het heden. In het beroepsonderwijs gaat agency niet alleen over individuele autonomie, maar ook over het onderhandelen over beperkingen en kansen binnen onderwijsstructuren, trainingsprogramma's en de eisen van de arbeidsmarkt.

2. Dimensies van agency in het beroepsonderwijs

Onderzoek naar agency in het beroepsonderwijs richt zich vaak op verschillende dimensies:

- Persoonlijke agency: verwijst naar het vermogen van de leerling om doelen te stellen, zichzelf te reguleren en te reflecteren op zijn of haar eigen leerprocessen. Dit is gekoppeld aan Bandura's (1989) concept van zelfeffectiviteit, waarbij geloof in eigen kunnen het vermogen om initiatief te nemen beïnvloedt.
- Relationale agency: erkent dat agency wordt uitgeoefend binnen sociale contexten. Leerlingen in het beroepsonderwijs werken samen met trainers, mentoren en medeleerlingen, en deze relaties vormen hun agency. Edwards (2005) benadrukt relationele agency als het vermogen om met anderen samen te werken door hun perspectieven te begrijpen en gedeelde oplossingen te ontwikkelen.
- Transformatieve agency: dit aspect richt zich op het vermogen van individuen om de omstandigheden die hun handelen beperken, uit te dagen en te veranderen. Transformatieve agency wordt vaak besproken in relatie tot de activiteitentheorie van Engeström (2001), die onderzoekt hoe individuen en groepen tegenstrijdigheden in hun omgeving aanpakken om verandering teweeg te brengen.

DIDACTIVE

3. Agency en identiteitsontwikkeling in het mbo

Agency in het mbo is nauw verbonden met identiteitsontwikkeling, aangezien leerlingen een professionele identiteit vormen in hun gekozen vakgebied. Billett (2010) benadrukt dat leerlingen in het beroepsonderwijs hun identiteit construeren door deel te nemen aan leeractiviteiten die hun toekomstige rollen weerspiegelen. Deze "agentische betrokkenheid" helpt hen professionele normen te internaliseren en vormt zowel hun agency als hun identiteit.

4. Agency bij leer- en werktransities

In het mbo zijn de overgangen van school naar werk of tussen opleidingsfasen cruciale momenten waarop agency bijzonder relevant wordt. *Ecclestone (2007)* bespreekt hoe leerlingen agency nodig hebben om met transities om te gaan, met name om zich aan te passen aan de normen en verwachtingen op de werkvloer. Agency stelt individuen in staat om met onzekerheden om te gaan, te reageren op nieuwe verantwoordelijkheden en uiteindelijk hun veerkracht in de loopbaan te ondersteunen.

5. Inzetbaarheid en leerpaden

Het begrip *leerpaden* in het beroepsonderwijs heeft betrekking op de manieren waarop leerlingen keuzes maken in hun onderwijstraject, zoals het kiezen van vakken, het behalen van certificeringen of het deelnemen aan werkplekleren. VET-onderzoekers zoals *Guile en Young (2003)* stellen dat inzetbaarheid centraal staat bij het bewandelen van deze paden, aangezien leerlingen weloverwogen beslissingen moeten nemen die aansluiten bij hun carrièredoelen en zich moeten aanpassen aan veranderende arbeidsmarkten.

6. Inzetbaarheid en institutionele contexten in het beroepsonderwijs

De inzetbaarheid van mbo-leerlingen wordt vaak beperkt of mogelijk gemaakt door institutionele contexten, zoals beleid, curriculumontwerp en de werkcultuur. *Wheelahan (2010)* benadrukt bijvoorbeeld hoe institutionele structuren in het beroepsonderwijs de capaciteit van leerlingen om inzetbaarheid uit te oefenen kunnen beperken of juist vergroten, afhankelijk van hoe flexibel of beperkend het curriculum en de trainingsomgeving zijn.

7. Huidige onderzoekstrends

Recent onderzoek in het beroepsonderwijs en -onderwijs benadrukt verschillende trends rondom agency:

- Agency in digitale leeromgevingen: Nu digitale tools steeds meer geïntegreerd zijn in het beroepsonderwijs en -onderwijs, onderzoeken

DIDACTIVE

onderzoekers hoe online leeromgevingen agency ondersteunen of juist belemmeren.

- Agency in inclusieve beroepsonderwijs- en -onderwijsprogramma's: Wetenschappers onderzoeken hoe agency zich manifesteert onder diverse groepen in het beroepsonderwijs en -onderwijs, zoals kansarme leerlingen of leerlingen uit minderheidsgroepen, en hoe inclusieve praktijken ontworpen kunnen worden die alle leerlingen empowerment bieden.
- Levenslang leren en loopbaanagency: Nu het beroepsonderwijs en -onderwijs leerlingen steeds meer voorbereiden op levenslange aanpassingsvermogen, zijn onderzoekers geïnteresseerd in hoe agency de voortdurende loopbaanontwikkeling en het leren na de initiële beroepsonderwijsprogramma's ondersteunt.

Conclusie

Agency in het beroepsonderwijs en -onderwijs is een veelzijdig concept dat een cruciale rol speelt in hoe leerlingen zich bezighouden met hun onderwijstraject, hun professionele identiteit ontwikkelen en de overstap maken naar de arbeidsmarkt. Door te onderzoeken hoe agency wordt gefaciliteerd of beperkt door persoonlijke, relationele en institutionele factoren, biedt onderzoek in het beroepsonderwijs waardevolle inzichten in het creëren van ondersteunende leeromgevingen die leerlingen empowerment bieden.

DIDACTIVE

Deskresearch van die Berater (Oostenrijk)

Definities en onderzoeksliteratuur over agency of verwante termen

Bron 1	Actiecompetentiemodel
Volledige bronvermelding	Hülshoff, Theo (2002), Leadership Tätigkeiten https://www.landsiedel-seminare.de/coaching-welt/wissen/lexikon/handlungskompetenz .
Link	html#:~:text=Die%20Handlungskompetenz%20setzt%20sich%20aus,die%20Methodenkompetenz%20sowie%20die%20Fachkompetenz
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Het actiecompetentiemodel van Hülshoff (2002) kent vier dimensies. Alleen samenwerking in actie en de wisselwerking tussen professionele en methodologische competentie, evenals persoonlijkheids- en emotionele competentie, maken competent gedrag mogelijk. Daarnaast categoriseert Hülshoff (2010) persoonlijkheidscompetentie als een ego of zelfconcept, als identificatie met morele waarden en overtuigingen en als de basis van actiecompetentie.
Relevante definitie(s)	Het handelingsvermogen bestaat uit vier andere competenties. Er zijn dus verschillende beïnvloedende factoren, waarvan de kwaliteit al op jonge leeftijd kan worden gekarakteriseerd. De vier deelcompetenties zijn persoonlijke competentie, sociale competentie, methodologische competentie en professionele competentie.

Bron 2	Artikel
Volledige bronvermelding	Bateman, T. (2022), Agency Is the Highest Level of Personal Competence, Psychology Today
Link	https://www.psychologytoday.com/intl/blog/getting-proactive/202203/agency-is-the-highest-level-personal-competence#:~:text=Agency,Amerikaanse bedrijfspsycholoog

DIDACTIVE

Korte beschrijving (max. 10 regels)	Beknopte, duidelijke vierpijlerdefinitie van agency, met een vierstappenhiërarchie voor de ontwikkeling van agency
Relevant edefinitie(s)	Menselijke agency is een mindset plus een reeks aan te leren acties die ons helpen te bereiken wat we in het leven willen. Agency is een psychologisch concept en omvat vier activiteiten: 1. Vooruitdenken: besluiten een uitdaging aan te gaan, vooruitdenken, doelen stellen en plannen maken. 2. Implementatie: eerste stappen zetten, plannen uitvoeren en volhouden op weg naar succes. 3. Zelfmanagement: voor jezelf zorgen, omgaan met emoties en stress, en een goede gezondheid behouden om je inspanningen vol te houden. 4. Leren en aanpassen: de voortgang monitoren, strategieën en tactieken heroverwegen en effectieve aanpassingen doorvoeren. "Agentic" is de sterkste competentiegerelateerde mindset, die zich bovenaan een hiërarchie bevindt, waaronder empowered, competent, passief en afnemend.
Bron 3	Artikel
Volledige bronvermelding	Oppermann, B. (2023), Handlungskompetenz: 5 notwendige Fähigkeiten & 9 Tipps
Link	https://www.lernen.net/artikel/handlungskompetenz-27836/
Korte beschrijving (max. 10 regels)	Artikel in het Duitse onderwijstijdschrift lernen.net. Het artikel benadrukt dat agency een belangrijke set competenties is die niet alleen nodig is op het gebied van het leven, maar ook op vele andere gebieden: - Werk - Onderwijs - Persoonlijke relaties - Ouderschap

DIDACTIVE

Relevante definitie(s)	- Gezondheid en welzijn - Financiën - Vrijtijdsbesteding Het artikel, net als veel andere Duitstalige kranten, definieert 5 competentiegebieden van agency: - Professionele expertise - Methodologische expertise - Sociale en communicatieve vaardigheden - Zelfcompetentie - Leercompetentie Agency betekent dat iemand adequaat en succesvol kan handelen. Het gaat erom je weg te vinden in bepaalde omgevingen, beslissingen te nemen en problemen op te lossen.
-------------------------------	---

Bron 4	Publicatie
Volledige bronvermelding	Schorf, B. (2007), Die Tableaus der Kunstsparten Arbeitsmaterialien zum Kompetenznachweis Kultur
Link	https://kompetenznachweiskultur.de/wp-content/uploads/2020/07/KK_Tableaus_174081.pdf
Korte beschrijving (max. 10 regels)	In dit artikel wordt Agency genoemd als een van de competenties die verworven of verder ontwikkeld kunnen worden in het jeugdcultuurwerk. Er wordt onderscheid gemaakt tussen: • Zelfcompetentie / Persoonlijk handelingsvermogen • Sociale competentie / Interpersoonlijk handelingsvermogen • Methodologische competentie / Technisch handelingsvermogen met elk 5-6 subcompetenties.

DIDACTIVE

Vertaling van agency in uw taal. Indien niet beschikbaar, geef dan vertalingen van gerelateerde termen.

Handlungsfähigkeit: vermogen tot handelen

- Recht: Kunnen handelen betekent dat iemand door zijn eigen handelen rechten en plichten kan verwerven of aangaan in een juridische context.)
- Psychologie: Handlungsfähigkeit kenmerkt de fundamentele behoefte aan door de mens gerechtvaardigd handelen (in tegenstelling tot slechts conditioneel gedrag bij dieren), die gericht is op het verkrijgen van controle over de eigen leefomstandigheden binnen het sociale behoud van het leven.
- Geneeskunde: In de geneeskunde spreken we ook van Handlungsfähigkeit. Dit kan beperkt of verloren gaan door letsel of ziekte.
- Sociologie (sinds de jaren 70): Agency wordt gedefinieerd als het vermogen van individuen om zelfstandig te handelen in specifieke situaties en hun eigen vrije beslissingen te nemen.

Handlungsmacht: daadkracht

Handlungskompetenz: handelingsbekwaamheid

Empowerment: Empowerment staat voor werkmethoden die mensen aanmoedigen hun eigen sterke punten te ontdekken en een grotere mate van autonomie en zelfbeschikking te ontwikkelen. Empowerment, afkomstig uit het onderwijs, is gericht op het versterken van de bestaande vaardigheden van mensen en het benutten van hun hulpbronnen. De term wordt met name veel gebruikt in verband met kansarme groepen, minderheden en vrouwenrechten.

Theorie en praktijk van agency-ontwikkeling en gerelateerde termen in uw land (maximaal 1-2 pagina's)

De termen 'agency' en 'empowerment' hebben de afgelopen 25 jaar centraal gestaan in het onderwijsbeleidsdebat in Oostenrijk, met name in het eerste decennium van deze eeuw. In de praktijk van het onderwijsbeleid worden deze twee termen vaak samen gebruikt om enerzijds competenties te versterken en anderzijds kritische reflectie en actieve deelname aan het vormgeven van sociale processen te bevorderen. Ze zijn in verschillende contexten aan bod gekomen, van schoolonderwijs tot volwassenenonderwijs, arbeidsmarkttraining en permanente educatie. De discussies weerspiegelen het streven om onderwijs te begrijpen als een instrument voor het bevorderen van individuele en collectieve handelingsvaardigheden.

DIDACTIVE

Agency

'Agency' is in Oostenrijk voornamelijk besproken in verband met het concept van sleutelcompetenties, verwijzend naar het vermogen om zelfstandig en competent te handelen op verschillende levensgebieden.

De introductie van competentieoriëntatie in het curriculum (bijv. in 2003 in het hoger secundair onderwijs) was niet alleen gericht op het aanleren van gespecialiseerde kennis, maar ook op het versterken van sociale, methodologische en persoonlijke vaardigheden. In de volwasseneneducatie werd Agency benadrukt als een centraal aspect van levenslang leren, met name in de strategie 'Levenslang Leren 2020'.

Bevorderen van zelflerende competenties: Het vermogen om zelfstandig te leren werd gezien als essentieel om te kunnen inspelen op de eisen van een veranderende arbeidsmarkt.

Ontwikkeling van digitale vaardigheden: Door de digitalisering werd handelingsbekwaamheid steeds meer gekoppeld aan de beheersing van digitale technologieën.

Kritische geluiden klaagden dat de focus op Agency vaak economisch gemotiveerd was om werknemers geschikt te maken voor de markt, terwijl de sociale en culturele dimensies van onderwijs werden verwaarloosd.

Empowerment

De term 'empowerment' wordt steeds vaker besproken in de context van gelijke kansen en de promotie van kansarme groepen. Het gaat erom mensen in staat te stellen hun levensomstandigheden actief vorm te geven en sociale ongelijkheid te verminderen.

Sociale inclusie: 'empowerment' werd gezien als een sleutelconcept voor programma's ter integratie van migrantenvrouwen en kansarme groepen. Projecten zoals 'Mentoring voor migrantenvrouwen' of coaching van jongeren werden gepromoot als onderwijsbeleidsmaatregelen.

Vrouwenrechten: 'Empowerment' werd specifiek gebruikt in het onderwijs voor vrouwen, bijvoorbeeld via initiatieven zoals 'Frauen in Handwerk und Technik (FiT)' (Vrouwen in Ambacht en Techniek) om het voor vrouwen gemakkelijker te maken om toe te treden tot door mannen gedomineerde beroepen.

Onderwijsachterstandsgroepen: 'Empowerment' werd centraal gesteld in de discussie over voortijdig schoolverlaten en de promotie van kansarme jongeren.

DIDACTIVE

Een controversieel onderwerp was of 'empowerment' daadwerkelijk een emanciperend effect heeft of dat het vooral dient om aanpassing aan bestaande structuren te bevorderen zonder deze in twijfel te trekken.

Uw voorgestelde werkdefinitie van "agency"

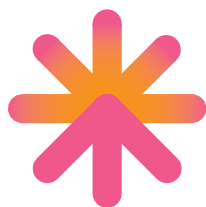
Agency is een psychologisch concept en omvat vier activiteiten:

1. Vooruitdenken: besluiten een uitdaging aan te gaan, vooruitdenken, doelen stellen en plannen maken.
2. Implementatie: eerste stappen zetten, plannen uitvoeren en volhouden op weg naar succes.
3. Zelfmanagement: voor jezelf zorgen, omgaan met emoties en stress, en een goede gezondheid behouden om je inspanningen vol te houden.
4. Leren en aanpassen: de voortgang monitoren, strategieën en tactieken heroverwegen en effectieve aanpassingen doorvoeren.

"Agentic" is de sterkste competentiegerelateerde mindset, die zich bovenaan een hiërarchie bevindt, waaronder empowered, competent, passief en afnemend.

Opmerkingen over het onderzoek

Agency, en met name de Duitse vertalingen ervan, is een multidisciplinair concept dat niet alleen in het onderwijs voorkomt, maar ook in de rechten, geneeskunde, psychologie en sociologie. Sommige concepten zijn zeer gedifferentieerd. Voor DIDACTIVE is het raadzaam om een vereenvoudigde werkdefinitie te hanteren om het concept te kunnen operationaliseren en de competentieontwikkeling te kunnen meten.

DIDACTIVE

Bijlage 2: Goede Praktijken per projectpartner

Goede Praktijken uit Frankrijk – Cap Ulysse

Partner	Cap Ulysse
Goede Praktijk 1	AI Vera
Titel	Het vertrouwde nummer om feiten te verifiëren
Link/volledige bronvermelding	https://www.askvera.org/en
Land	Frankrijk
Jaar	2024
Type goede praktijk	Methodologie/aanpak Tool/leer- of trainingsbron Fysieke training Online training ➔ Overig: AI Tool
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Het heet Vera en presenteert zichzelf als 'het vertrouwde nummer om feiten te checken'. Het is een Franse AI, gratis en gebruiksvriendelijk. Je hoeft alleen maar het nummer – 09.74.99.12.95 – op te slaan en ernaar te WhatsAppen of te bellen om te vragen of een bepaald gerucht waar is. Het antwoord is direct: 'Hallo, mijn naam is Vera. Welke informatie wilt u vandaag checken?' Op de vraag 'Klopt het dat er steeds meer geweld is op het platteland?', antwoordt ze: 'Ik check de feiten voor u, wacht even'. Binnen een paar seconden doorzoekt ze 300 betrouwbare nieuwssites, geselecteerd door een commissie van experts, waaronder zo'n 100 factcheckingsites. Op de vraag of het waar is dat Haïtiaanse migranten in de Verenigde Staten katten of honden eten, ontkent ze het en citeert ze Le

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE:

- Waarom is het een goede praktijk?
- Wat kunnen we ervan leren?

(max. 200 woorden)

Monde en Le Figaro. Op de vraag of het waar is dat de Oekraïense president een kasteel heeft gekocht met geld dat aan Oekraïne is gegeven om het te helpen in de oorlog tegen Rusland, zegt Vera dat 'deze bewering desinformatie is' en citeert ze 20minutes.

Vera is opgericht door de ngo LaReponse.tech, een collectief van vrijwilligers in de techsector dat na de parlementsverkiezingen van 2024 is opgericht. 'Tijdens de parlementsverkiezingen zagen we nog steeds politici die werkelijk alles op de radio konden zeggen, met overal nepnieuws, en ik denk dat ze een enorme invloed hadden op de publieke opinie', klaagt Florian Gauthier. Maar de medeoprichter garandeert dat Vera niet politiek georiënteerd is. 'Ze hoort volledig onpartijdig te zijn', verzekert hij ons.

Vera is meer een tool dan een goede praktijk, maar we kunnen ons voorstellen dat we het in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding kunnen introduceren door het te ontwikkelen als een goede praktijk in de blended cursus van DIDACTIVE (creëer een minidebat over nepnieuws en de valse overtuigingen van sommige leerlingen en deconstrueer deze door Vera te vragen en te gebruiken – stel je vervolgens voor dat de leerlingen kleine presentaties maken over onderwerpen naar keuze, geverifieerd door Vera, om aan de klas te presenteren). Deze activiteit zal teamwork (soft skills), mondelinge expressie voor een groep (zelfvertrouwen) en de ontwikkeling van kritisch denken bevorderen.

Het zal nuttig zijn om dit soort tool te integreren in het Didactive-project, omdat het kritisch denken ontwikkelt, leerlingen helpt zelfstandig na te denken en hun omgeving in twijfel te trekken, en een soort "kritische media-educatie" biedt om bij te dragen aan de ontwikkeling van autonomie en digitaal burgerschap, wat de kern vormt van DIDACTIVE's project (om de competentie van agency te verbeteren).

PS: Vera is gratis en wordt zelfs in alle landen van de Europese Unie gebruikt, maar zoeken is alleen mogelijk in het Frans en Engels.

DIDACTIVE

Partner	Cap Ulysse
Goede Praktijk 2	Schaalbare en evolutieve positioneringstool (wiel)
Titel	Het hologram – Anne Vin��rier
Link/volledige bronvermelding	https://prfc.scola.ac-paris.fr/Doc/Hologramme.pdf
Land	Frankrijk
Jaar	2005
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak - Tool/leer- of trainingsbron - Fysieke training - Online training - Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	A. Vin��rier, auteur van talloze boeken en essays, traint ook mensen die betrokken zijn bij de strijd tegen analfabetisme. Ze heeft gewerkt aan de ontwikkeling van een methodologie gebaseerd op een alomvattende aanpak voor mensen die basisvaardigheden opnieuw willen leren, en maakt deel uit van een ge��ntegreerde aanpak van volksonderwijs. Het hologram werd ontwikkeld in het kader van een zeven jaar durend onderzoek waaraan 400 leerlingen deelnamen – mensen die net met de opleiding begonnen. Het heeft 4 assen en 14 parameters. Voor kennis en psychocognitieve aspecten (zuidelijk deel): individuen worden gecategoriseerd op basis van hun niveau (niveaus 1–2–3). Voor het noordelijk deel zijn er 3 soorten profielen (profielen A, B, C). 'De oorzaken van analfabetisme zijn meervoudig [...] het is een geheel van factoren, van parameters die analfabetisme veroorzaken in een bepaalde historische en sociaaleconomische en culturele context. Als we het historische aspect beschouwen, kunnen we drie parameters onderscheiden: de gezinsachtergrond, de

DIDACTIVE

	schoolachtergrond en de sociaal-professionele integratieachtergrond. [...] Met dit perspectief op de interactie van meerdere factoren in gedachten hebben we een hologram geconstrueerd waarmee we deze kunnen visualiseren en als uitgangspunt kunnen gebruiken. Eerst om onszelf af te vragen welke betekenis individuen aan leren geven in relatie tot de plaats die de maatschappij aan elk van haar leden toekent, en vervolgens om een pedagogie van bewustwording te ontwikkelen. De stelling van de auteur: "Mensen met lees- en schrijfmoeilijkheden vinden het moeilijk om de stap te zetten naar 'herleren' in een formele opleidingsomgeving. Dit roept de vraag op naar ondersteuning voor het opleidingsproces." Mensen met een laag opleidingsniveau... 'vinden het soms moeilijk om hun plaats in de maatschappij te vinden [...]. We leren niet lezen om te lezen, maar omdat we een reden hebben om te leren. Een van de redenen is om volledig te kunnen bestaan zonder tussenkomst van een derde partij (die soms wordt gezien als welzijn), om zich uit te kunnen spreken en een mening te verdedigen, om deel te nemen aan sociale organisaties. [...] De ervaring leert ons dat de betrokkenheid en participatie van lerenden van een heel andere aard is wanneer we de zaken vanuit dit perspectief bekijken. Concreet betekent dit dat de tools die we aanbieden een doel dienen en niet langer slechts een 'technisch object' zijn: dit doel maakt van lezen (en het leren van basisvaardigheden) een middel tot emancipatie, 'geeft toegang tot vrijheid', zoals een leerling het noemde – de vrijheid om te durven spreken, te schrijven, keuzes te maken, je plaats op te eisen, verantwoordelijkheid te nemen. ➔ Agency Skills
Waarde voor DIDACTIVE: – Waarom is het een goede praktijk?	Dit hologram maakt deel uit van een alomvattende aanpak die gericht is op een beter begrip van mensen die met een training

DIDACTIVE

- Wat kunnen we ervan leren?
(max. 200 woorden)

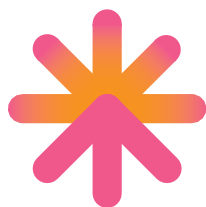
beginnen, zodat ze ondersteund kunnen worden op hun pad naar herleren. Voor trainers, tutores, loopbaanbegeleiders en arbeidsbemiddelingsexperts kan het een toegangspoort zijn tot het kiezen van de juiste tools: tools die helpen bij het ontwikkelen van kennis en psychocognitieve aspecten. Het kan ook worden gebruikt als een schaalbare en evolutieve positioneringstool gedurende de trainingen voor elke cursist (het doel is om, voor de 14 parameters van het wiel, de fiches van het midden naar de buitenkant van de doelgroep uit te breiden).

De tweede doelgroep van Didactive, 'volwassenen met lage vaardigheden en een lage opleiding' die het moeilijk vinden om zich professioneel te heroriënteren, komt volledig overeen met het onderzoek.

Analfabetisme is inderdaad niet alleen een kwestie van 'niet kunnen lezen of schrijven', maar kent verschillende gradaties en heeft vaak invloed op alle elementen die het persoonlijke en professionele leven van mensen vormen (zie de 14 parameters van het hologram). Het behandelt alles behalve digitale competentie.

Dit gereedschap/wiel kan worden gekoppeld aan de eerder vastgestelde definities en werkassen, zoals:

- Verbeelding & Toekomstgerichtheid: * De status quo analyseren en behoeften herkennen; * Vooruitdenken en een visie creëren;
- Mobilisatie & Actie: * Bewust zijn van de beschikbare eigen en contextuele middelen; * Samenwerken met anderen en om ondersteuning vragen; * Vereiste taken uitvoeren en plannen opstellen;
- Zelfregulatie & Veerkracht: * Je sterke en zwakke punten kennen; * Een goede gezondheid behouden;
- Leren leren & Aanpassing: * De effecten van acties op de omgeving overwegen; * De juiste aanpassingen doen.

DIDACTIVE

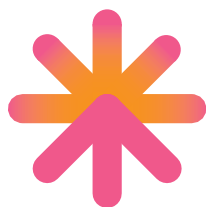
Goede Praktijken uit Italië – EnAIP Piemonte

Partner	EnAIP Piemonte
Goede Praktijk 1	
Titel	PROMETHEUS – Sociale vaardigheden in het beroepsonderwijs
Link/volledige bronvermelding	E+) 2023-24 PROMETHEUS – Bringing Soft Skills in VET. N.2022-2-IT01-KA210-VET-000101250. www.institutoikigai.org/en/project-prometheus/
Land	Skill Up (Italy) Instituto Ikigai (Spain) Stichting UIF (Netherlands)
Jaar	2023-2024
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak ➔ Tool/leer- of trainingsbron Fysieke training Online training Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Sociale vaardigheden zijn een belangrijke troef voor de inzetbaarheid, met name voor jongeren en mensen uit kansarme milieus. Het project was gericht op het opvullen van de onderwijskloof op het gebied van zachte vaardigheden door trainers in het mbo en mbo-opleidingen te voorzien van de nodige kennis om de onderwijssector te innoveren en jongeren in staat te stellen de meest gewilde vaardigheden voor inzetbaarheid te verwerven. Hiertoe identificeerde het project 12 belangrijke zachte vaardigheden voor inzetbaarheid: 1. Bewustzijn 2. Probleemoplossing 3. Aanpassingsvermogen/Flexibiliteit 4. Structuur/organisatie

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE: - Waarom is het een goede praktijk? - Wat kunnen we ervan leren? (max. 200 woorden)	5. Actief luisteren 6. Effectieve communicatie 7. Presentatievaardigheden 8. Empathie 9. Toepassing van creatief denken 10. Volgzaamheid 11. Betrouwbaarheid 12. Kritisch denken Het bood de gemeenschap van beroepsonderwijs (VET) en VET-C-trainers een portfolio (toolkit) voor de ontwikkeling van deze vaardigheden, gericht op het verbeteren van de inzetbaarheid van jongeren in kwetsbare posities. Het omvat trainingsmodules om de interpersoonlijke en organisatorische vaardigheden van jongeren te verbeteren, informeel leren te formaliseren en het bewustzijn van effectief gedrag te vergroten. PROMETHEUS is een waardevolle Good Practice voor DIDACTIVE, omdat het zich rechtstreeks richt op de ontwikkeling van 12 soft skills die vergelijkbaar zijn met en aansluiten bij de subcompetenties van agency, en essentieel zijn voor het ontwikkelen van sociaal en organisatorisch gedrag. Het portfolio en de trainingsmaterialen, die zijn gevalideerd en gepromoot via verificatie-, evaluatie- en promotieactiviteiten op nationaal en Europees niveau, kunnen nuttige hulpmiddelen zijn en een goed uitgangspunt vormen voor het ontwerp van de blended course van DIDACTIVE. De focus op soft skills en de inzetbaarheid van mensen met een lage culturele en educatieve achtergrond sluit goed aan bij het projectdoel om agencycompetentie te bevorderen in het C-VET.
--	--

DIDACTIVE

Partner	EnAIP Piemonte
Goede Praktijk 2	
Titel	VIC: Validatie van de integratiecompetenties van vluchtelingen
Link/volledige bronvermelding	https://integrationcompetence.eu
Land Jaar	Deutscher Volkshochschul-Verband (DVV) and DVV International (DE) – LEAD PARTNER BUPNET GmbH/ Education and Training Network Ltd. (DE) ENAIP NET (IT) die Berater (AT) EUROCIRCLE (FR) ARISTOTELIO PANEPISTIMIO THESSALONIKIS (GR)
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak ➔ Tool/leer- of trainingsbron ➔ Fysieke training ➔ Online training Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Het VIC-project ontwikkelde hulpmiddelen en praktijken om trainers die met migranten werken op te leiden en hun didactische vaardigheden op het gebied van “soft skills training” te vergroten. Tijdens het project vonden de volgende activiteiten plaats: • een operationele werkdefinitie van “integratiecompetentie” • een blended cursus (https://vic.dieberater.com/) gericht op volwasseneneducatoren die met vluchtelingen werken, om methoden en tools te delen voor het bevorderen, plannen, actief ontwikkelen en valideren van integratiecompetenties binnen de doelgroep • een pilotfase • een haalbaarheidsstudie

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE:

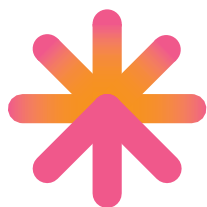
- Waarom is het een goede praktijk?
- Wat kunnen we ervan leren?

(max. 200 woorden)

De "integratiecompetentie" werd gedefinieerd als de competentie om "te leren samenleven in een multiculturele samenleving" (Unesco) en beschreven als een metacompetentie die bestaat uit de volgende subcompetenties: Betrouwbaarheid, Autonomie, Samenwerking, Interculturele competentie, Communicatie, Leerbereidheid, Flexibiliteit, Conflicthantering, Netwerken, Sociale participatie, Kritisch denken, Probleemoplossend vermogen, Veerkracht en Omgaan met diversiteit. Elke subcompetentie werd beschreven en voor elk werd een reeks oefeningen en tools ontwikkeld om de ontwikkeling ervan bij migranten te ondersteunen.

VIC is een good practice omdat het zich richt op tools voor de ontwikkeling van soft skills. In het Italiaanse VET-systeem wordt de ontwikkeling van soft skills beschouwd als impliciet en overstijgend aan de ontwikkeling van beroepsvaardigheden, zoals de procedures voor het identificeren en valideren van competenties die voornamelijk gericht zijn op professionele vaardigheden. VIC vormde een uitdaging om een gestructureerde aanpak te ontwikkelen voor het beschrijven, identificeren, trainen en valideren van soft skills, waarvan sommige ook onder de competentie "agency" kunnen vallen.

Wat we kunnen leren: het beschrijvingsmodel van de "integratiecompetentie"; de oefeningen en tools om de "integratiecompetentie" en de bijbehorende subcompetenties aan te leren; en de opbouw van het blended leerprogramma.

DIDACTIVE

Goede Praktijken uit Kroatië – POU Varazdin

Partner	POU Varazdin
Goede Praktijk 1	VET_GPS – Begeleidende hulpmiddelen voor de ontwikkeling van professionele vaardigheden in het beroepsonderwijs
Titel	
Link/volledige bronvermelding	https://www.vetgps.eu/
Land	Portugal, Italy, Spain, France
Jaar	2018–2020
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak ➔ Tool/leer- of trainingsbron ➔ Fysieke training ➔ Online training Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden) Waarde voor DIDACTIVE: – Waarom is het een goede praktijk? – Wat kunnen we ervan leren? (max. 200 woorden)	Het VET_GPS-project had als doel sociale vaardigheden te integreren in reguliere curricula voor beroepsonderwijs en –opleidingen om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en de inzetbaarheid te vergroten. Het bood concrete tools en methodologieën voor professionals in het beroepsonderwijs om de transversale competenties van leerlingen te beoordelen en te ontwikkelen, wat een holistische benadering van het beroepsonderwijs waarborgt. Het project richtte zich op leerlingen met een laag opleidingsniveau (basisschool of voerschoolse educatie), waardoor het zeer relevant is voor sectoroverschrijdende toepassing in DIDACTIVE. De ontwikkelde bronnen omvatten trainingsmaterialen, beoordelingsinstrumenten en strategieën voor professionele ontwikkeling voor docenten en trainers in het beroepsonderwijs. VET_GPS is een waardevolle Good Practice voor DIDACTIVE, omdat het direct inspeelt op de ontwikkeling van agency-competentie onder leerlingen met een

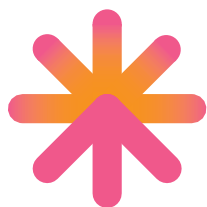
DIDACTIVE

	laag opleidingsniveau. De gestructureerde methodologie en trainingsmaterialen bieden praktische benaderingen die kunnen worden aangepast aan het blended cursusontwerp van DIDACTIVE. De focus op soft skills en inzetbaarheid sluit goed aan bij het doel van het project om agency-competentie in C-VET te bevorderen. Bovendien maakt de sectoroverschrijdende relevantie het een sterk referentiepunt voor het ontwerpen van inclusieve en effectieve trainingsstrategieën.
Partner	POU Varazdin
Goede Praktijk 2	
Titel	2B – DIGITAL
Link/volledige bronvermelding	https://www.asoo.hr/en/projects-and-cooperation/project-archive/erasmus-plus/2b-digital-inclusive-digital-learning-to-reduce-early-leavers-in-vet/
Land	Spanje, België, Letland, Kroatië
Jaar	2021–2023
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak ➔ Tool/leer- of trainingsbron ➔ Fysieke training ➔ Online training Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	2B-Digital ondersteunt docenten in het mbo bij het aanbieden van volledig online cursussen die emotionele en transversale competenties ontwikkelen bij studenten die het risico lopen vroegtijdig af te haken. De inclusieve methodologie van het project betreft verschillende belanghebbenden om een effectieve implementatie te garanderen. Belangrijke resultaten zijn onder andere een raamwerk voor transversale competenties, digitale tools voor vaardigheidsontwikkeling,

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE: - Waarom is het een goede praktijk? - Wat kunnen we ervan leren? (max. 200 woorden)	een open MOOC voor docenten in het mbo en een online tool voor het beoordelen van vaardigheden. Een belangrijk voordeel voor DIDACTIVE is dat het project gedeeltelijk in Kroatië wordt uitgevoerd, waardoor het bijzonder relevant is voor lokale toepassingen. Dit project biedt waardevolle inzichten in het ontwerpen van online trainingsprogramma's die de competenties van mbo-studenten verbeteren. De focus op digitale inclusie en innovatieve methodologieën sluit aan bij de blended learning-aanpak van DIDACTIVE. De tools en frameworks die binnen 2B-Digital zijn ontwikkeld, kunnen dienen als directe referentie voor het curriculum van DIDACTIVE. De implementatie ervan in Kroatië versterkt de relevantie ervan voor lokale adaptatie en praktische integratie in het cursusontwerp van het project.
--	--

DIDACTIVE

Goede praktijken uit Griekenland – Hellenic Open University

Partner	Hellenic Open University
Goede Praktijk 1	Erasmus+ Partnerships for Innovation: Alliances Agreement number: 101056253 – EDIFY_EDU – ERASMUS-EDU-2021-PI-ALL-INNO
Titel	Gelijkheid, diversiteit, inclusie: voor het verbeteren van de kwaliteit van managementonderwijs, training en beroepen (EDIFY EDU)
Link/volledige bronvermelding	https://www.edifyeduproject.eu/
Land	• The Institute of Art, Design and Technology (IADT) – IRELAND: Project Coordinator • The Dun Laoghaire Rathdown Chamber of Commerce (DUNCHAMB) – IRELAND • European Grants International Academy (EGInA) – ITALY • API Servizi – ITALY • Aalto University School of Business & its Centre for Knowledge and Innovation Research(AALTO) – FINLAND • IEKE Finnish Information Society Development Centre (TIEKE) – FINLAND • Technische Universitaet Dresden (TUD) – GERMANY • Pro Arbeit (PROARB) – GERMANY • Hellenic Open University (HOU) – GREECE • Achaia Chamber Development Entity (Achade) – GREECE • Talent Garden (TAG) – ITALY • The Female Factor (FEM) – AUSTRIA
Jaar	01/09/2022 – 31/08/2025
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak ➔ Tool/leer- of trainingsbron ➔ Fysieke training ➔ Online training - Overig:

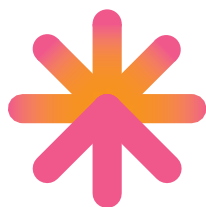
DIDACTIVE

Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Het project pakt de vaardigheidskloof in het managementonderwijs aan door de competenties op het gebied van gelijkheid, diversiteit en inclusie (EDI) te versterken, die essentieel zijn in de huidige, veranderende maatschappij. Het ondersteunt managementstudenten en managers van middelgrote bedrijven bij het verwerven van EDI- en transversale vaardigheden via een systeem voor vaardigheidsbeoordeling, -leren, -validatie en -erkenning. Het EDIFY EDU-partnerschap ontwikkelde 40 modules voor zowel de MOOC als de specialisatiecursussen: 1 Inleiding tot EDI in bedrijfsmanagement 2 Integratie van EDI in de wortels van het bedrijfsleven 3 Diversiteit en inclusie managen in Human Resources (HR) 4 Inclusief leiderschap en managementpraktijken 5 Diversiteit bevorderen in teams en organisaties 6 Strategieën voor gendergelijkheid en inclusie 7 Inclusie van mensen met een beperking en toegankelijkheid in het bedrijfsleven 8 Inclusie en ondersteunend beleid voor LGBTQ+-mensen 9 Europese wettelijke kaders voor EDI op de arbeidsmarkt 10 Vergelijkende nationale wettelijke kaders voor EDI op de arbeidsmarkt 11 Werknemers en werkgevers voorlichten over werknemersrechten en -bescherming 12 Ethische aspecten van EDI op de arbeidsmarkt 13 Culturele competenties – nationaal, wereldwijd en zakelijk 14 Effectieve conflictbemiddeling voor EDI-voorstanders 15 EDI-beleid implementeren en organisatorische verandering stimuleren 16 Inclusieve zakelijke taal- en communicatiestrategieën 17 EDI-metriek en data-analyse voor organisaties 18 Integratie van LifeComp, EntreComp en DigComp in EDI 19 Gelijkheid versus billijkheid in sociaal beleid 20 Interculturele communicatie 21 Conflictmanagement
---	---

DIDACTIVE

	22 Basisprincipes van emotionele competentie (EI) 23 Bijscholing in emotionele competentie 24 Bewustzijn van onbewuste vooroordelen 25 Kritische zelfreflectie en objectiviteit 26 Actief luisteren en empathie 27 Zelfcompassie en zelfbewustzijn 28 Interpersoonlijke communicatie 29 Intrapersoonlijke communicatie 30 Basisprincipes van LifeComp 31 Basisprincipes van DigComp 32 Digitale billijkheid en digitale inclusie 33 Tools en platforms voor digitale inclusieve samenwerking 34 Digitale content gebruiken om EDI te vergroten 35 Digitale geletterdheid en AVG 36 Auteursrechtwetgeving en licenties 37 Netiquette 38 EDI in het ontwerp van digitale diensten 39 Digitaal welzijn en zelfregulering 40 Digitale competentie in bedrijfsmanagement.
Waarde voor DIDACTIVE: - Waarom is het een goede praktijk? - Wat kunnen we ervan leren? (max. 200 woorden)	Het curriculum sluit aan bij de frameworks van EntreComp en LifeComp om vaardigheden te ontwikkelen voor een meer gelijkwaardige, diverse en inclusieve arbeidsmarkt. De MOOC bestaat uit zes onderdelen met kernmodules, quizen en zes live webinars met experts. Specialisatiecursussen met een blended karakter worden landelijk aangeboden in Ierland, Griekenland, Italië, Finland en Duitsland en combineren online materiaal, quizen, praktijkopdrachten en werkplekleren (WBL). We kunnen leren van de EDIFY EDU-methodologie voor het ontwerp, de ontwikkeling en de beoordeling van de online en blended cursus, evenals van de cursusinhoud met behulp van de Europese frameworks van LifeComp en DigComp.

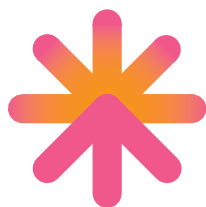
DIDACTIVE

Partner	HELLENIC OPEN UNIVERSITY
Goede Praktijk 2	Program KA220-HED – Cooperation partnerships in higher education – Project number: 2021-1-IT02-KA220-HED-000027538
Titel	NEET-preventie in onderwijssystemen door middel van een positieve toekomstvisie ter verbetering van leren en lerarenopleiding (NEFELE)
Link/volledige bronvermelding	https://www.nefe-le-project.eu/
Land	Universita Degli Studi Di Napoli Federico Ii Unina – ITALY Hellenic Open University, DAISSy Research Group – GREECE Universitat De Valencia – spain University of Applied Sciences and Arts of Southern Switzerland – SWITZERLAND Smarterd Srl – ITALY Vereniging Van European Distance Teaching Universities – NETHERLANDS
Jaar	
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak ➔ Tool/leer- of trainingsbron Fysieke training ➔ Online training ➔ Overig: verslag
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Het NEFELE-project heeft als doel leraren in opleiding tot middelbare scholier op te leiden om adolescenten te ondersteunen bij het uitstippelen van hun loopbaan en het ontwikkelen van een positieve toekomstvisie. Het project benadrukt de cruciale rol van leraren als bruggenbouwers, die leerlingen helpen hun beroepsidentiteit vorm te geven, persoonlijke interesses te ontwikkelen en aanpassingsvermogen en flexibiliteit te bevorderen. Omdat de middelbare school

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE: - Waarom is het een goede praktijk? - Wat kunnen we ervan leren? (max. 200 woorden)	een cruciaal moment is waarop adolescenten beginnen met het plannen van hun toekomstige carrière, richt NEFELE zich op het voorkomen van het NEET-fenomeen (Not in Education, Employment, or Training) door hoop en optimisme te bevorderen bij het opbouwen van hun loopbaan. Een belangrijk resultaat is de MOOC "Promoting students' career development at school", ontworpen om leraren te trainen met theoretische en praktische tools gebaseerd op theorieën over loopbaanontwikkeling en positieve psychologie. De MOOC bestaat uit 5 trainingsmodules, waaronder de NEFELE BOX, een toolkit met een tastbare gebruikersinterface om leerlingen te helpen hun toekomst te visualiseren en vorm te geven. Het MOOC-platform is beschikbaar in vijf talen (Engels, Italiaans, Grieks, Spaans en Nederlands) en biedt open leermiddelen (OER's), lezingen, video's en presentaties. The NEFELE project aim to certificate the short-training program with micro-credential in Teacher Education. Having more countries involved will be useful also in the NEFELE BOX creation and co-design with users. More scenarios for the game promoted by the users of different countries, that will include different socio-economic contexts. In order to favour effective upscaling and promoting the APP game are available in English, Italian, Spanish, Greek and Dutch. What we learn: Useful material by the MOOC, the OERs Shared Platform and the report "EU Framework of Career Development in Teacher Education". The NEFELE handbook contains an innovative framework for teachers which will include the Career Development Framework, the Positive Youth Development Framework and the TUIs-Tangible User Interfaces.
---	---

DIDACTIVE

Goede praktijken uit Nederland – Pressure Line

Partner	Pressure Line
Goede Praktijk 1	
Titel	Goede praktijken voor gedifferentieerd onderwijs in het beroepsonderwijs
Link/volledige bronvermelding	https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13603116.2024.2305652
Land	Nederland
Jaar	2023
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak - Tool/leer- of trainingsbron - Fysieke training - Online training - Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Gedifferentieerd Instructie (DI): Onderzoek van de Universiteit Maastricht Gedifferentieerd Instructie (DI) is een lesmethode die instructiemethoden aanpast aan de diverse leerbehoeften van leerlingen. Onderzoek van de Universiteit Maastricht benadrukt dat DI een effectieve strategie is in het beroepsonderwijs om de betrokkenheid en autonomie van leerlingen te vergroten. De aanpak omvat het afstemmen van inhoud, processen en leeromgevingen op verschillende leerstijlen, vaardigheden en interesses. In het mbo ondersteunt DI leerlingen bij het ontwikkelen van zelfredzaamheid door actieve deelname aan hun leertraject te stimuleren. Docenten gebruiken flexibele groeperingen, gevarieerd lesmateriaal en beoordelingsmethoden om gepersonaliseerde leerervaringen te creëren. Onderzoek van de Universiteit Maastricht heeft bijgedragen aan programma's voor professionele ontwikkeling die docenten in het mbo de nodige vaardigheden bijbrengen om DI effectief te implementeren.

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE:

- Waarom is het een goede praktijk?
- Wat kunnen we ervan leren?

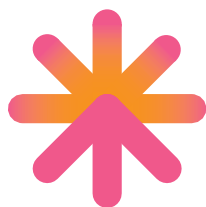
(max. 200 woorden)

Door studentgericht leren te bevorderen, bevordert DI inclusiviteit en verhoogt het de motivatie, wat leerlingen uiteindelijk voorbereidt op dynamische werkomgevingen.

Gedifferentieerd Onderwijs (DI) is een goede praktijk omdat het de betrokkenheid, autonomie en handelingsbekwaamheid van leerlingen vergroot door het onderwijs af te stemmen op individuele behoeften. In het beroepsonderwijs, waar leerlingen diverse achtergronden, vaardigheden en leervoorkeuren hebben, zorgt DI voor inclusiviteit en gepersonaliseerde leerervaringen. Door flexibele lesmethoden te implementeren, kunnen docenten leerlingen beter ondersteunen bij het ontwikkelen van vaardigheden voor zelfgestuurd leren, die essentieel zijn voor levenslang leren en aanpassingsvermogen op de werkvloer.

Wat kunnen we hiervan leren?

Uit het onderzoek van de Universiteit Maastricht naar DI blijkt dat effectieve lesstrategieën aanpasbaar moeten zijn en moeten inspelen op de behoeften van leerlingen. Docenten moeten verschillende instructiemethoden, beoordelingsmethoden en leermaterialen integreren om actieve participatie te bevorderen. Het onderzoek benadrukt ook het belang van professionele ontwikkeling voor docenten om DI succesvol te implementeren. Voor DIDACTIVE toont dit aan dat het ondersteunen van docenten met gerichte training en digitale tools het studentgerichte leren in het beroepsonderwijs kan verbeteren. Bovendien sluit DI goed aan bij online en gemengde leeromgevingen, wat de behoefte aan innovatieve digitale methodologieën in het onderwijs versterkt.

DIDACTIVE

Partner	Pressure Line
Goede Praktijk 2	
Titel	Practoraten (docenten-onderzoekers)
Link/volledige bronvermelding	https://www.cedefop.europa.eu/en/news/netherlands-promoting-research-vet-schools?utm_source=chatgpt.com
Land	Nederland
Jaar	2019
Type goede praktijk	➔ Methodologie/aanpak - Tool/leer- of trainingsbron - Fysieke training - Online training - Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	Practoraten is een innovatieve aanpak in het Nederlandse beroepsonderwijs (mbo) die toegepast onderzoek integreert in de onderwijspraktijk. Een practor (docent-onderzoeker) leidt onderzoek binnen een mbo-instelling, gericht op onderwijsthema's zoals digitalisering, duurzaamheid en werkplekleren. Het doel is om de kloof tussen onderzoek en praktijk te dichten en ervoor te zorgen dat lesmethoden relevant en evidence-based blijven. Door samen te werken met docenten, studenten en professionals uit het werkveld, dragen practoraten bij aan de ontwikkeling van nieuwe inzichten en best practices die zowel de onderwijskwaliteit als de leerresultaten van studenten verbeteren. Dit model bevordert een onderzoekende cultuur, waarin mbo-instellingen continu innoveren en zich aanpassen aan de veranderende eisen van de arbeidsmarkt. Practoraten bevordert de professionele ontwikkeling van docenten en moedigt hen aan om deel te nemen aan reflectie en evidence-based besluitvorming. De onderzoeksresultaten worden binnen en buiten de instelling gedeeld, wat bijdraagt aan bredere onderwijsverbeteringen in het mbo.

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE:

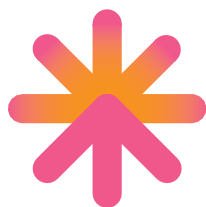
- **Waarom is het een goede praktijk?**
- **Wat kunnen we ervan leren?**

(max. 200 woorden)

Practoraten is een goede praktijk omdat het de verbinding tussen onderzoek en beroepsonderwijs versterkt en ervoor zorgt dat lesmethoden zich ontwikkelen op basis van inzichten uit de praktijk. Door docent-onderzoekers (practors) te integreren in mbo-instellingen, bevordert deze aanpak een cultuur van continu professioneel leren, innovatie en samenwerking. Het stelt docenten in staat om evidence-based strategieën te hanteren die de betrokkenheid, het kritisch denken en de handelingsbekwaamheid van studenten vergroten.

Wat kunnen we hiervan leren?

Uit Practoraten leren we dat het integreren van onderzoek in de dagelijkse lespraktijk leidt tot dynamischer en effectiever onderwijs. Het benadrukt het belang van professionele leergemeenschappen waarin docenten actief deelnemen aan toegepast onderzoek. Voor DIDACTIVE toont dit de waarde aan van het bevorderen van onderzoekend onderwijs en het ondersteunen van docenten bij het ontwikkelen van op onderzoek gebaseerde methodologieën. Bovendien kan het model worden aangepast voor online en blended learning-omgevingen, waar digitale tools samenwerking, dataverzameling en de verspreiding van best practices kunnen vergemakkelijken. Door deze aanpak te omarmen, kunnen mbo-instellingen een meer adaptieve en toekomstgerichte leeromgeving creëren.

DIDACTIVE

Goede praktijken uit Oostenrijk – die Berater

Partner	die Berater
Goede Praktijk 1	Dagcursus Assertiviteit
Titel	De Grote Zes – 6 stappen naar meer assertiviteit
Link/volledige bronvermelding	https://www.wifiwien.at/kurs/1102x-the-big-six-6-schritte-zu-mehr-durchsetzungskraft
Land	Oostenrijk
Jaar	2025
Type goede praktijk	- Methodologie/aanpak - Tool/leer- of trainingsbron - Fysieke training - Online training ➔ Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	In de cursus "The Big Six – 6 stappen naar meer assertiviteit" reflecteren deelnemers op hun zelfbeeld en versterken ze hun competenties om hun doelen zelfstandig en overtuigend te bereiken. Deelnemers zullen in staat zijn hun standpunten competent over te brengen aan anderen. Deze dagcursus is opgebouwd uit zes stappen, gericht op het versterken van de persoonlijkheid, assertief communiceren, de juiste aanpak kiezen voor verschillende situaties, resoluut maar vriendelijk "nee" zeggen, effectief netwerken en de moed verzamelen om te slagen. Aan het einde van de cursus hebben deelnemers gereflecteerd op hun sterke en zwakke punten, geleerd hoe ze hun sterke punten kunnen gebruiken voor zelfpromotie, strategieën ontwikkeld om hun onderwerpen voor te bereiden en te handhaven, de componenten van krachtige taal begrepen, tools voor zelfverzekerd gedrag geoefend en geleerd hoe ze sociaal kapitaal kunnen opbouwen door te netwerken.

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE:

- **Waarom is het een goede praktijk?**
- **Wat kunnen we ervan leren?**

(max. 200 woorden)

Deze cursus is bedoeld voor:

- mensen die geïnteresseerd zijn in het optimaliseren van hun assertiviteit en handelingsvermogen,
- mensen die hun zelfvertrouwen in teamverband willen versterken,
- mensen die een leidinggevende positie bekleden of ernaar streven.

Deze cursus is ideaal om iemands daadkracht te versterken en zelfstandig professionele doelen na te streven, omdat deelnemers de nodige tools en strategieën krijgen om de controle te nemen over hun acties en beslissingen. Door te reflecteren op hun sterke en zwakke punten krijgen deelnemers een dieper inzicht in hun vaardigheden, wat zelfvertrouwen opbouwt. De cursus leert effectieve communicatie en assertiviteit, waardoor deelnemers hun standpunten zelfverzekerd kunnen overbrengen en met gemak met verschillende situaties kunnen omgaan. Bovendien leren deelnemers duidelijke grenzen te stellen. Deze vaardigheden zijn cruciaal om gefocust te blijven op persoonlijke en professionele doelen. De cursus benadrukt ook het belang van netwerken, waardoor deelnemers waardevolle connecties kunnen opbouwen en sociaal kapitaal kunnen benutten ter ondersteuning van hun carrièreontwikkeling. Door zelfbewustzijn, assertiviteit, strategische planning en effectief netwerken te bevorderen, stelt deze cursus mensen in staat om de regie te nemen over hun professionele reis, wat ook een belangrijk onderdeel is van DIDACTIVE's aanpak van daadkracht.

DIDACTIVE

Partner	die Berater
Goede Praktijk 2	Uitgebreide handleiding met oefeningen voor zelfvertrouwen
Titel	Therapy-Tools on self-esteem (Therapie-Tools – Selbstwert), Authors: Chmielewski, Hanning
Link/volledige bronvermelding	https://www.beltz.de/fachmedien/psychologie/produkte/details/55699-therapie-tools-selbstwert.html
Land	Duitsland
Jaar	2021
Type goede praktijk	Methodologie/aanpak Tool/leer- of trainingsbron Fysieke training ➔ Online training Overig:
Korte beschrijving (max. 200 woorden)	De handleiding "Therapy Tools" over "Zelfvertrouwen" bevat creatieve en boeiende technieken om aan je zelfrespect te werken. Zelfrespect, als centrale psychologische variabele, beïnvloedt alle aspecten van het leven, met name je beroep en carrière. Het verbeteren van je zelfrespect en het verlichten van problemen met je zelfrespect zijn daarom fundamentele bouwstenen voor het zelfstandig nastreven van je professionele doelen. De auteurs baseren hun zelfrespecttherapie op de aanname dat mensen niet één, maar drie zelfconcepten hebben: het Werkelijke Zelf, het Behoorde Zelf en het Ideale Zelf. Problemen met het zelfrespect ontstaan wanneer er discrepanties zijn tussen deze drie zelfbeelden: "Ik ben niet zoals ik zou moeten zijn of zoals ik zou willen zijn." Vanuit dit concept zijn oefeningen en interventies afgeleid, gericht op: • Het Werkelijke Zelf corrigeren om een complex, realistisch zelfbeeld te creëren. • Het Behoorde Zelf ontkrachten en de regels ervan loslaten.

DIDACTIVE

Waarde voor DIDACTIVE: - Waarom is het een goede praktijk? - Wat kunnen we ervan leren? (max. 200 woorden)	• Het Ideale Zelf verlichten, het geleidelijk benaderen en een vriendschappelijke relatie met jezelf opbouwen. De Therapietool bevat meer dan 130 werkbladen en informatiebladen, waaronder oefeningen over Positieve Biografie: Schrijf je autobiografie en professionele ervaringen op als een succesverhaal. Het doel is om een realistisch en veelzijdig beeld te schetsen en dit te contrasteren met de negatieve biografie die je doorgaans automatisch creëert. Dit zal je helpen een positiever en beter totaalbeeld te creëren van je eigen persoonlijkheid en professionele ontwikkeling. De handleiding "Therapy Tools" over het thema "Zelfvertrouwen" kan mensen helpen om zelfstandiger te handelen en hun professionele doelen na te streven door praktische oefeningen en technieken te bieden die het zelfbewustzijn en de eigenwaarde versterken. De oefeningen en tools kunnen eenvoudig worden aangepast aan de professionele context om materiaal te ontwikkelen voor C-VET en I-VET voor DIDACTIVE.
---	---